

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет «Економіки і природокористування»
Кафедра обліку і аудиту

**Пояснювальна записка
до магістерської роботи**

ОС «Магістр»

на тему:

**«Обліково-аналітичне забезпечення та
внутрішньогосподарський контроль
управління операціями на рахунках у
банках»**

Виконала: студентка 6 курсу,

групи О-61М

Спеціальності

071 «Облік і оподаткування»

Александрова М.І.

Керівник Жибак М.М.

Рецензент Петренко Н.І.

Бережани – 2020 року

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет «Економіки і природокористування»
Кафедра обліку і аудиту
Освітній ступінь «Магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

«Затверджую»

Завідувач кафедри обліку і аудиту

_____ к.е.н., доцент Герчанівська С.В.

« ____ » _____ 2019 р.

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Алексадровій Марії Іванівні

Тема роботи: Обліково-аналітичне забезпечення та внутрішньогосподарський контроль управління операціями на рахунках у банках

Керівник роботи д.е.н., професор Жибак М.М.

Затверджена наказом директора ВП НУБіП України «БАТІ» від 13.11.2019 р.
№351-С

Строк подання студентом роботи _____

Вихідні дані до роботи

1. Законодавчі та нормативні акти України.
2. Статистичний щорічник області за останні три роки.
3. Наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених.
4. Річні звіти об'єкта дослідження (підприємства) за останні три роки.

Зміст пояснювальної записки

Вступ

Розділ 1. Теоретичні аспекти безготівкових розрахунків

1.1. Економічний зміст безготівкових розрахунків та завдання їх обліку

1.2. Порядок та форми здійснення безготівкових розрахунків в Україні

Розділ 2. Організація і методика обліку грошових коштів на рахунках у банку

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Крона»

2.2. Первинний облік грошових коштів на рахунках у банках

2.3. Синтетичний і аналітичний облік операцій на рахунках в банках

2.4. Шляхи вдосконалення обліку грошових коштів на рахунках в банках
Розділ 3. Аналіз та внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках

3.1. Організаційні засади аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках

3.2. Аналіз грошових коштів на рахунках у банках

3.3. Внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках

3.4. Узагальнення матеріалів аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках та шляхи їх поліпшення

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Жибак М.М., професор кафедри		
2	Жибак М.М., професор кафедри		
3	Жибак М.М., професор кафедри		

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Підготовка вступу	листопад
2	Написання першого розділу	грудень, січень, лютий
3	Написання другого розділу	березень, квітень, травень
4	Написання третього розділу	червень, вересень, жовтень
5	Підготовка висновків	листопад
6	Відгук керівника	листопад
7	Отримання рецензії та попередній захист	листопад
8	Захист перед ЕК	грудень

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Реферат

на здобуття ОС «Магістр» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за темою

«Обліково-аналітичне забезпечення та внутрішньогосподарський контроль управління операціями на рахунках у банках»

У магістерській роботі розкриваються теоретичні основи організації та методики обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках на практичних матеріалах ТОВ «Крона» Бережанського району Тернопільської області.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо обліку, аналізу і внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках та виявлення шляхів їх подальшого вдосконалення.

Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках у ТОВ «Крона» Бережанського району Тернопільської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках.

У магістерській роботі використовувались такі *методи* як: історичний підхід – для дослідження виникнення, формування і розвитку предмета дослідження у хронологічній послідовності; термінологічний метод – для вивчення історії термінів і позначуваних ними понять; системний аналіз – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливіші складові елементи; синтез – для узагальнення аспектів методики функціонування розрахунків; порівняння – для зіставлення даних підприємства у динаміці; монографічний – для дослідження теоретичних розробок вітчизняних та зарубіжних вчених; статистичні та економіко-математичні методи –

використовувалися при проведенні розрахунків, звірки та виведення результатів.

У вступі обґрунтовано актуальність вивчення обліку, аналізу і контролю операцій на рахунках у банках, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, наукову новизну, практичне значення одержаних результатів та апробацію досліджень.

У першому розділі розкривається науковий підхід щодо економічної суті безготівкових розрахунків, форм їх здійснення та завдання обліку.

У другому розділі роботи розглянуто організаційно-економічну характеристику підприємства, а також вивчено облік операцій на рахунках у банках на підприємстві та шляхи його вдосконалення.

У третьому розділі розкрито організаційні засади аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках, проведено аналіз грошових коштів на рахунках в банках досліджуваного підприємства, розглянуто внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках у банках, а також здійснено узагальнення матеріалів аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках та накреслено шляхи їх поліпшення.

У висновках викладено найважливіші наукові та практичні результати і рекомендації щодо використання здобутих результатів.

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків за результатами досліджень, списку використаних джерел та переліку додатків. Повний обсяг роботи становить 91 сторінку комп'ютерного тексту. Магістерська робота містить: 17 таблиць, 15 рисунків і список використаних джерел, що включає 63 найменування.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: безготівкові розрахунки, форми безготівкових розрахунків, рахунки в банках, виписка банку, аналіз, платоспроможність, ліквідність, внутрішньогосподарський контроль.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	
1.1. Економічний зміст безготівкових розрахунків та завдання їх обліку.....	6
1.2. Порядок та форми здійснення безготівкових розрахунків в Україні.....	13
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ У БАНКУ	
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Крона».....	23
2.2. Первинний облік грошових коштів на рахунках у банках.....	34
2.3. Синтетичний і аналітичний облік операцій на рахунках в банках.....	40
2.4. Шляхи вдосконалення обліку грошових коштів на рахунках в банках.....	49
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ НА РАХУНКАХ В БАНКАХ	
3.1. Організаційні засади аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках.....	56
3.2. Аналіз грошових коштів на рахунках у банках.....	62
3.3. Внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках.....	66
3.4. Узагальнення матеріалів аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках та шляхи їх поліпшення.....	75
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми. Розрахункові відносини підприємств і організацій між собою, а також з органами фінансово-кредитної системи, здійснюються переважно без участі готівки, тобто у безготівковому порядку. Безготівкові розрахунки стають як ніколи актуальними, оскільки помітно збільшилась ефективність банківської діяльності. У зв'язку з цим дослідження питань, пов'язаних з обліком, аналізом і контролем грошових коштів на рахунках в банках, напрямків їх удосконалення обумовило актуальність теми дослідження.

Найбільший внесок у розробку вирішення питань даної теми зробили такі вчені як: Бутинець Ф.Ф., Грабова Н.М., Марочкіна А.М., Завгородній В.П., Кулаковська Л.П., Піч Ю.В., Грабова Н.Н., Домбровський В.Н., Грачова Р., Кіреєв О., Кротюк В., Карчева Г., Ковбасюк М.Р., Конопатська Л., Горячек І., Краснокутська Л., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Лишиленко О.В., Микитенко Т., Партін Г.О., Ткаченко Н.М. та ін. Однак дослідження теоретичних положень та діючої практики бухгалтерського обліку і контролю розрахункових операцій з використанням грошових коштів на рахунках в банках дало змогу визначити низку невирішених проблем, які гальмують процес управління і знижують ефективність використання вказаних активів. Зокрема, бракує комплексних досліджень методики обліку, внутрішнього контролю та управління грошовими коштами, націлених на їх удосконалення, формування нових підходів до аналітичного забезпечення, які гальмують процес управління і не підвищують ефективність платіжної дисципліни.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо обліку, аналізу і внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках та виявлення шляхів їх подальшого вдосконалення.

Відповідно до визначеної мети під час виконання магістерської роботи необхідно відокремити такі основні завдання:

- провести огляд літературних джерел та дослідити економічну суть безготівкових розрахунків;
- вивчити форми безготівкових розрахунків та завдання їх обліку;
- розглянути організаційно-економічну характеристику ТОВ «Крона»,
- проаналізувати організацію і методику ведення обліку операцій на рахунках в банках;
- накреслити шляхи вдосконалення обліку операцій на рахунках в банках;
- розглянути організаційні засади аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках;
- здійснити аналіз грошових коштів на рахунках в банках;
- вивчити порядок внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках;
- узагальнити матеріали внутрішньогосподарського контролю і аналізу грошових коштів на рахунках в банках та накреслити шляхи їх поліпшення.

Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках у ТОВ «Крона» Бережанського району Тернопільської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках у банках.

Методи дослідження. У магістерській роботі використовувались такі *методи* як: історичний підхід – для дослідження виникнення, формування і розвитку предмета дослідження у хронологічній послідовності; термінологічний метод – для вивчення історії термінів і позначуваних ними понять; системний аналіз – для деталізації об'єкта дослідження на окремі важливіші складові елементи; синтез – для узагальнення аспектів методики функціонування розрахунків; порівняння – для зіставлення даних підприємства у динаміці; монографічний – для дослідження теоретичних розробок вітчизняних та зарубіжних вчених; розрахунково-конструктивний – для

обґрунтування пропозицій; аналогія – використаний при пошуку подібності, відмінних явищ та об'єктів, за певними ознаками; статистичні та економіко-математичні методи – використовувалися при проведенні розрахунків, звірки та виведення результатів.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці методичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їхнє використання дає змогу забезпечити адекватність, структурованість та логічність відображення в обліку грошових коштів на рахунках в банках; підвищити достовірність, оперативність та релевантність інформації, що міститься у звітних формах; покращити якість інформації, продукованої системою обліку, аналізу та контролю для потреб управління. Реалізація на практиці висновків автора сприятиме вдосконаленню обліку, аналізу та контролю операцій на рахунках в банках на досліджуваному підприємстві. Основні висновки, твердження та методичні рекомендації роботи можна використовувати у практичній діяльності, як засіб удосконалення обліку, аналізу та контролю операцій на рахунках в банках.

Апробація досліджень. Під час написання магістерської роботи було опубліковано тези на тему: «Організаційні засади внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках» та взято участь у ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації», яка відбулася у м. Харків 12-13 листопада 2020 року.

Теоретичною основою є інформаційна база дослідження: Конституція України, Закони України, постанови, інструкції, накази, П(С)БО, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, ресурси Інтернет мережі, а також періодична література, дані фінансової і статистичної звітності ТОВ «Крона» за 2017-2019 роки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

1.1. Економічний зміст безготівкових розрахунків та завдання їх обліку

В процесі здійснення господарської діяльності підприємства постійно вступають у взаємовідносини і укладають різні договори. Відносини між підприємствами, які виникають внаслідок кругообороту господарських засобів, називаються розрахунками.

В дискусії про визначення терміна «розрахунки» економістами виділяються три основні позиції. Відповідно до першої з них розрахунки – це система взаємовідносин. Прихильники другої позиції вважають розрахунки безпосередньо взаємовідносинами (без використання слова «система»). Третя група науковців лише пояснює економічну сутність розрахунків без наведення їх визначення. На нашу думку, розрахунки виступають системою відносин між суб'єктами, що виникають внаслідок кругообігу господарських коштів. Тому їх можна розглядати більшою мірою як категорію економічну, а не як бухгалтерську, адже самі розрахунки як категорія відносин в бухгалтерському обліку не відображаються.

Отже, категорія «розрахунки» не є безпосередньо об'єктом бухгалтерського обліку та прямо не відображається в обліку. Під час розрахункових операцій об'єктами обліку є, з одного боку, заборгованість, а з іншого – грошові кошти, які виступають інструментом зменшення чи збільшення величини заборгованості.

Розрахунки між підприємствами можуть здійснюватися як в готівковій, так і в безготівковій формі.

Готівкові розрахунки – це платежі готівкою за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

В більшості випадків для здійснення розрахунків підприємства використовують безготівкові розрахунки і досягають значної економії витрат на їх здійснення. Визначення безготівкових розрахунків різними вченими наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення безготівкових розрахунків різними авторами

Автор	Визначення
1	2
Загородній А. Г. [20, с. 357]	Безготівкові розрахунки – це розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обороту.
Дянів Р. П. [16, с. 212]	Безготівкові розрахунки – це форма грошового обігу, за якою зберігання і рух грошових коштів здійснюється без готівкових грошей, шляхом перерахування грошових сум з рахунку платника на рахунок одержувача.
Завадський Й. С. [19, с. 34]	Безготівкові розрахунки – це система грошових розрахунків, які проводяться без участі готівки, тобто перерахування банком певної суми з рахунку платника на рахунок одержувача або заліком взаємних вимог підприємств і громадських організацій.
Савлук М. І. [42, с. 88]	Безготівкові розрахунки – це рух грошей по рахунках у банках, коли вони не виходять за межі банківської системи.
Золотогоров В. Г. [21, с. 286]	Безготівкові розрахунки – це розрахунки, які здійснюються без участі готівки, шляхом перерахування певних сум з рахунків платника в банках на рахунок одержувача або шляхом заліку взаємних вимог.
Партин Г. О. [37, с. 17]	Безготівкові розрахунки – це платежі, які здійснюються шляхом списання коштів із банківського рахунку платника і зарахування їх на банківський рахунок одержувача.
Борисов А. Б. [7, с. 405]	Безготівкові розрахунки – це розрахунки, які здійснюються між фізичними і юридичними особами без застосування готівкових грошей шляхом перерахування засобів через банк з розрахункового (поточного) рахунку платника на рахунок їх одержувача.
Сухарський В. С. [46, с. 128]	Безготівкові розрахунки – це платежі, що здійснюються без участі готівки, шляхом перерахування грошових сум з рахунків платників на рахунки одержувачів або зарахування взаємних вимог.
Щетинін А. І. [62, с. 302]	Безготівкові розрахунки – це організація розрахунків між учасниками суспільного виробництва, які здійснюються

1	2
	без використання готівки, шляхом перерахування коштів з одного розрахункового рахунку на інший.
Поддєрьогін А.М. [18, с. 3]	Безготівкові розрахунки – це грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, коли гроші (кошти) списуються з рахунка платника і переказуються на рахунок отримувача коштів.
Жуков Е.Ф. [25, с. 34]	Безготівкові розрахунки – це розрахунки, здійснювані без використання готівкових грошей, у вигляді перерахування грошових коштів по рахунках в кредитних установах і заліків взаємних вимог.

Отже, використовуючи дані, з табл. 1.1 можна визначити наступне поняття безготівкових розрахунків: безготівкові розрахунки – це перерахування грошових коштів з рахунку підприємства-платника на рахунок підприємства-отримувача. Фінансовим посередником у цих розрахунках виступає банк, який надає послуги своїм клієнтам-підприємствам.

Схоже визначення наведено у Постанові НБУ №22 від 21.01.2004 р., а саме: безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

В практичній діяльності підприємств розрахунки за поставлену продукцію відокремлюються від своєї основи – відповідного договору – і перетворюються на самостійні розрахункові правовідносини тільки завдяки посередництву банку.

Наголосимо на тому, що безготівкові розрахунки – це передбачені правовими нормами або банківською практикою способи переказу коштів через кредитні організації, що відрізняються видом розрахункового документа, порядком документообігу, умовами надання коштів у розпорядження одержувача, зокрема зарахування на його рахунок.

Безготівковим грошовим розрахункам, зазвичай, надають перевагу. Це пояснюється тим, що за використання безготівкових розрахунків досягають значної економії витрат на їх здійснення.

Здійснення розрахункових операцій через банк знижує потребу в готівці, сприяє концентрації в банку вільних грошових коштів для кредитування, забезпечує їх збереження і ефективніше використання, оптимізує й прискорює грошовий обіг держави.

Безготівковий грошовий обіг полягає у списанні певної грошової суми з рахунку одного суб'єкта в кредитній організації і зарахуванні її на рахунок іншого суб'єкта в цій же або іншій кредитній організації або в іншій формі, при якій готівкові грошові знаки як засіб платежу відсутні.

Готівковий і безготівковий грошовий обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для зарахування на поточний або інший рахунок. З цих рахунків у банку проводяться розрахунки між суб'єктами господарювання та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо.

Переваги безготівкових розрахунків над готівковими:

- 1) прискорюється обіг грошових коштів суб'єктів господарювання;
- 2) максимально зменшується час оплати придбаних товарів чи послуг і погашення боргів, що в сукупності по країні поліпшує ділові стосунки між усіма суб'єктами господарювання;
- 3) зменшуються затрати праці та відсотки, пов'язані з використанням готівкових грошей;
- 4) збільшується можливість держави щодо регулювання грошової сфери.

Для створення ефективної системи безготівкових розрахунків важливе значення має правильне визначення її принципів – основних нормативних положень, якими слід керуватися, щоб безготівкові розрахунки максимально сприяли прискоренню народногосподарського обороту. Організація безготівкових розрахунків здійснюється на основі таких принципів:

1. Грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на поточних та інших рахунках в установах банків.

2. Безготівкові розрахунки між підприємствами, фізичними особами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів із поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів.

3. Розрахунки з постачальниками за товарно-матеріальні цінності та послуги проводяться, як правило, після надання послуг. На практиці застосовують також попередню оплату.

4. Банки списують кошти з рахунків тільки за розпорядженнями їх власників, крім випадків, у яких безспірне списання (стягнення) коштів передбачене законом України, а також за рішенням суду, арбітражного суду та виконавчими приписами нотаріусів.

5. Доручення підприємств на перерахування коштів приймаються банками до виконання тільки в межах наявних коштів на їх рахунках або за рахунок платіжного кредиту банку.

6. Зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум із рахунків платника.

7. Банк на договірній основі здійснює розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів і виконує їх розпорядження щодо перерахування коштів із рахунків.

8. Підприємства самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при укладенні між собою договорів.

9. Взаємні претензії за розрахунками між платником та одержувачем коштів розглядаються сторонами в претензійно-позовному порядку без участі банку.

Оскільки зміст безготівкових розрахунків розкривається в платіжних документах, розрахунки в безготівковому вигляді дають можливість масштабного контролю виконання договірних обов'язків з боку як платників,

так і одержувачів грошей, а іноді з боку контролюючих та правоохоронних органів.

Класифікація безготівкових грошових коштів підприємства зображена на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Класифікація безготівкових грошових коштів підприємства

Правильна побудова обліку безготівкових розрахунків дає змогу забезпечити інформацію про їх наявність, цілеспрямоване використання та контроль за збереженням грошових коштів.

Основні завдання обліку безготівкових розрахунків наведено на рис. 1.2.

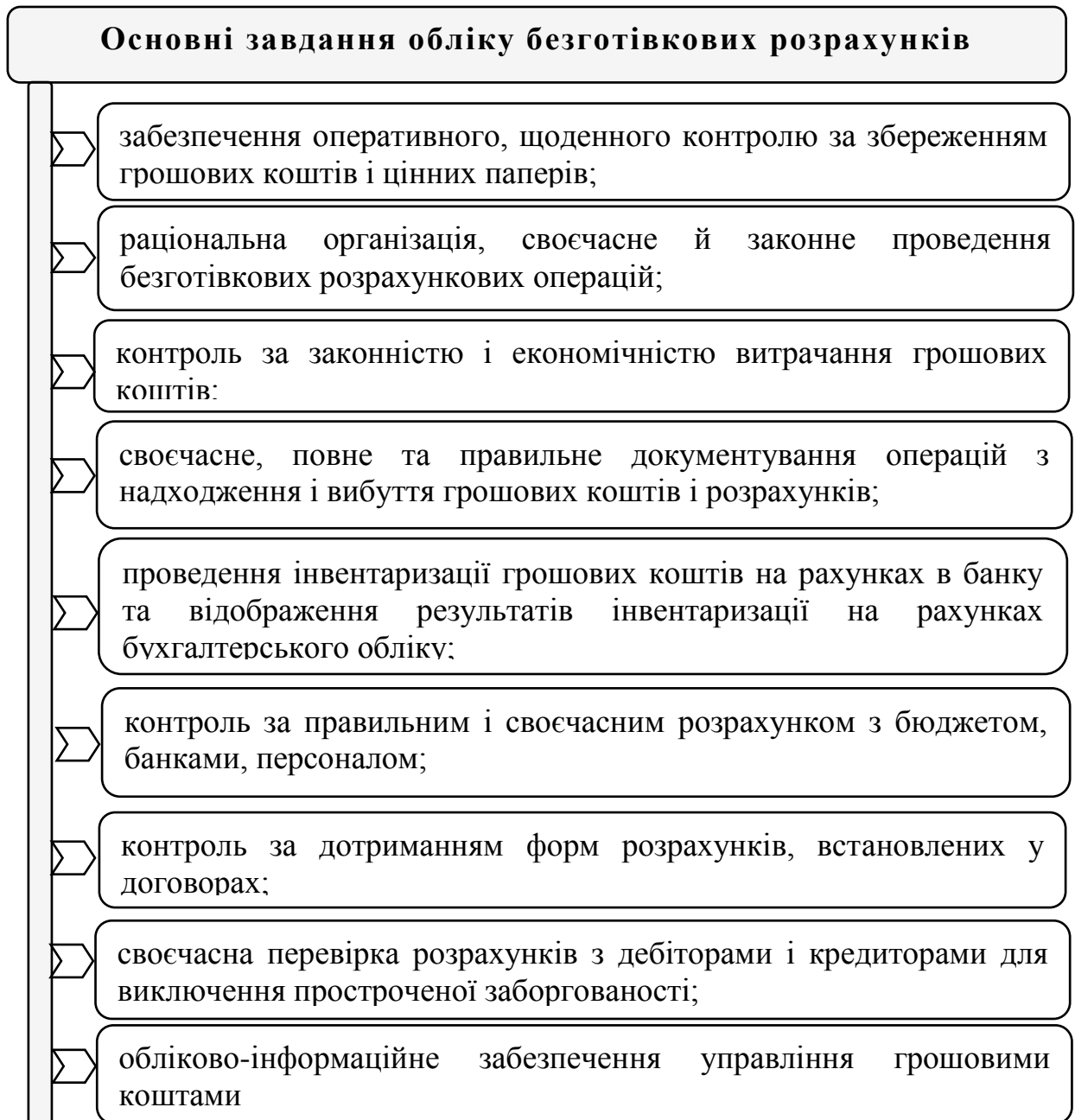

Рис. 1.2. Основні завдання обліку безготівкових розрахунків

Отже, безготівкова форма розрахунків – це основна форма здійснення платежів у сфері господарювання, яка здійснюється через банківські установи шляхом перерахування належних сум по банківських рахунках. Функціонування економіки важко уявити без системи розрахунків між суб'єктами господарської діяльності, забезпечення надійності та своєчасності платежів, першочергове місце в яких займають безготівкові розрахунки.

Основне завдання безготівкових розрахунків полягає в протидії розвитку тіньової економіки та покращення економічного стану підприємств.

1.2. Порядок та форми здійснення безготівкових розрахунків в Україні

Форма розрахунків – це різновид зобов'язання клієнта та банку, що його обслуговує з приводу здійснення (отримання) безготівкового платежу. Форми безготівкових розрахунків охоплюють сукупність розрахункових документів, порядок їх оформлення та приймання установами банків, відповідний документооборот.

Підприємства використовують такі форми безготівкових розрахунків (рис. 1.3.)

Рис. 1.3. Форми безготівкових розрахунків

Отже, в Україні діють такі форми безготівкових розрахунків: акредитивна, інкасова, вексельна, форми розрахунків із використанням чеків та інших розрахункових документів на документальних носіях і в електронному вигляді. Безготівкові розрахунки в Україні здійснюються за такими формами розрахункових документів: платіжні доручення; платіжні вимоги-доручення; чеки; меморіальні ордера; векселі; платіжні вимоги; інкасові доручення; акредитив.

Кожа з форм безготівкових розрахунків має свої переваги і проблеми.

Платіжне доручення – це розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та перерахувати її на рахунок отримувача. Розрахунки платіжними дорученнями завжди прості, зручні і забезпечують швидке здійснення платежу. Але, вони мають і недолік – не гарантують платіж постачальнику.

Платіжна вимога-доручення – це комбінований розрахунковий документ, який складається з двох частин:

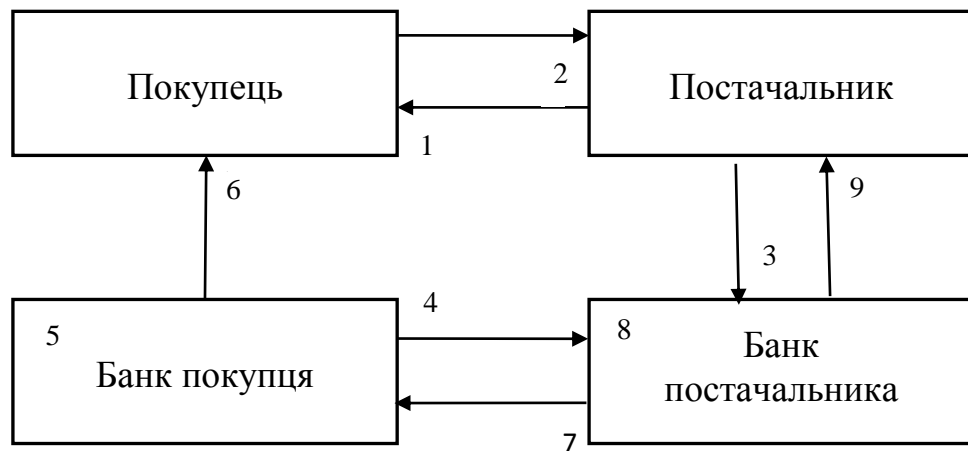
- верхня – вимога постачальника безпосередньо до покупця оплатити вартість поставленої йому за договором продукції,
- нижня – доручення платника своєму банку перерахувати з його рахунка суму, проставлену в рядку «Сума до оплати прописом».

Вимога-доручення заповнюється отримувачем коштів і направляється безпосередньо платнику. Доставку вимог-доручень платнику може здійснювати і банк отримувача через банк платника. Для гарантованої доставки платникам вимог-доручень рекомендується передавати їх у комплекті з розрахунковими і відвантажувальними документами за поставлену згідно з договором продукцію.

Платник заповнює нижню частину вимоги-доручення (тобто доручення) і здає його в обслуговуючий банк. Банк приймає до оплати вимогу-доручення в сумі, яка може бути оплачена за наявністю коштів на поточному рахунку.

Рахункові чеки застосовуються у безготівкових розрахунках підприємств і фізичних осіб з метою скорочення розрахунків готівкою за отримані товари,

виконані роботи чи надані послуги (рис. 1.4). Чекові книжки (рахункові чеки) виготовляються на спеціальному папері та є бланками суворої звітності. Строк дії чекової книжки – один рік.

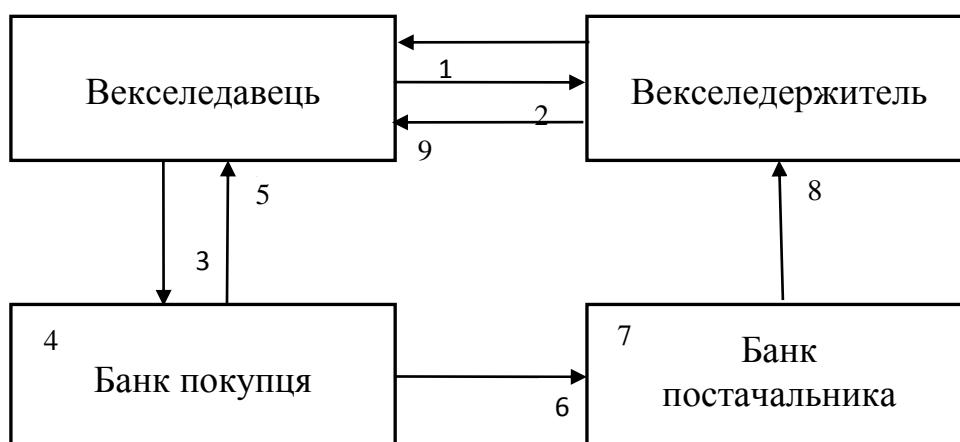
1. Постачальник відвантажує продукцію (виконує роботи, надає послуги) та виписує рахунок-фактуру і податкову накладну;
2. Покупець передає чек постачальнику;
3. Постачальник передає чек у свій банк;
4. Банк постачальника направляє чек для оплати в банк покупця;
5. Банк платника списує кошти з рахунка покупця товару;
6. Банк платника повідомляє платника про списання коштів;
7. Банк платника переказує банку постачальника відповідні кошти;
8. Банк постачальника зараховує кошти на рахунок постачальника;
9. Банк постачальника повідомляє постачальника про зарахування коштів на його рахунок.

Рис. 1.4. Схема обігу документів при розрахунках чеками

Меморіальний ордер – це розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій зі списання коштів з рахунка платника внутрішньобанківських операцій відповідно до нормативно-правових актів НБУ.

Вексель – це цінний папір, що свідчить про безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання строку певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю). Розрізняють два види векселів: прості та переказні.

Вексельна форма розрахунків являє собою розрахунки між постачальником і платником за товари чи послуги з відстроченням платежу (комерційний кредит) на підставі спеціального документа-векселя (рис. 1.5).

1. Постачальник відвантажує продукцію (виконує роботи, надає послуги) та виписує рахунок-фактуру і податкову накладну;
2. Векселедавець (покупець) передає вексель;
3. Покупець подає до банку, що його обслуговує, платіжне доручення;
4. Банк покупця списує з його рахунку кошти;
5. Банк покупця повідомляє покупця – власника рахунку про списання коштів;
6. Банк покупця передає платіжне доручення на відповідну суму до банку постачальника;
7. Банк постачальника (отримувача коштів) зараховує кошти на рахунок постачальника;
8. Банк постачальника повідомляє постачальника про надходження коштів на його рахунок;
9. Власник векселя – постачальник (векселедержатель) вручає погашений вексель векселедавцеві (покупцю).

Рис. 1.5. Схема обігу документів при розрахунках векселем

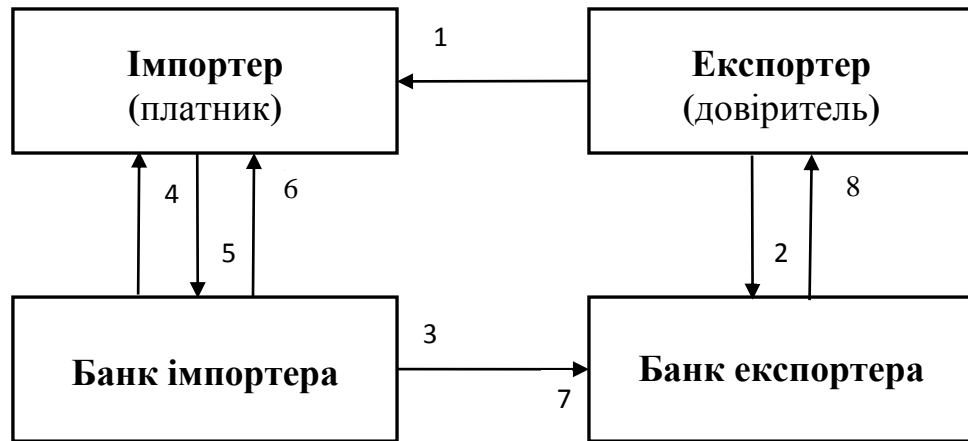
Безспірне стягнення та безакцептне списання коштів здійснюють на бланку платіжної вимоги.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, за яким кошти списуються з рахунку без згоди його власника; це наказ одержувача коштів (постачальника) про переведення йому коштів з рахунку платника.

Розрахунки за інкасо – це вид банківської операції, що полягає в одержанні банком грошей за різними документами (векселями, чеками тощо) від імені своїх клієнтів та зарахуванні їх в установленому порядку на рахунок одержувача коштів. При інкасовій послугі банк постачальника сам надсилає розрахункові документи до банку платника спеціальною поштою або

телефаксом. Інкасові послуги банку постачальника надаються клієнтові за комісійну винагороду. Інкасо може бути чистим та документарним.

Розрахунки за інкасо проводяться на підставі платіжних вимог, платіжних вимог-доручень та інших розрахункових документів.

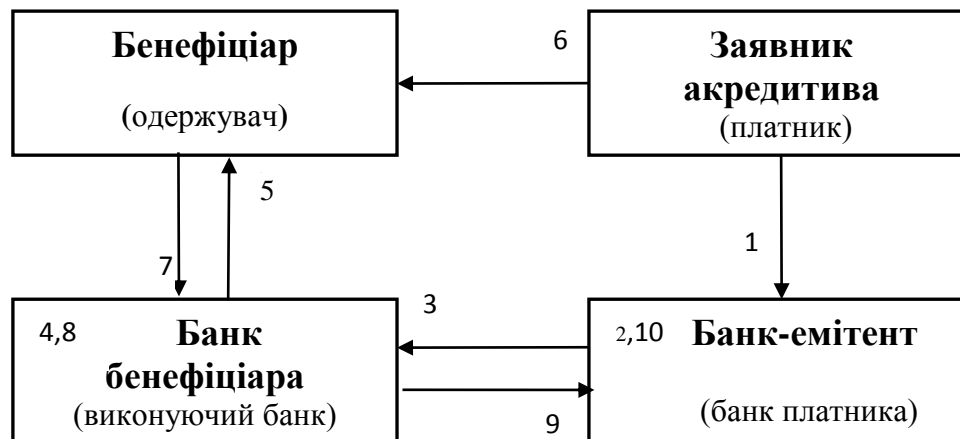

1. Відвантаження товару;
2. Передача документів для інкасового доручення;
3. Передача доручення, банку імпортера;
4. Повідомлення імпортера про одержання документів;
5. Оплата документів;
6. Передача документів імпортеру;
7. Перерахування коштів, банку експортера;
8. Повідомлення експортера, про надходження коштів.

Рис. 1.6. Схема обігу документів при розрахунках інкасо

Акредитив – це умовне грошове зобов’язання, що приймається банком емітентом за дорученням платника щодо акредитиву, здійснити платіж на користь бенефіціара (одержувача коштів) у визначеній сумі після надання документів. Кожний акредитив призначається для розрахунків тільки з одним бенефіціаром і не може бути переадресований. Строк дії акредитива в банку-емітенті встановлюється у межах 15-ти днів з дня його відкриття. Керівник банку-емітента має право за поданням заявника акредитива у разі необхідності продовжити строк дії акредитива на 10 днів, якщо це викликано зміною умов поставки та відвантаження продукції. Банк-емітент, своєю чергою, повідомляє про це виконуючий банк, а останній – бенефіціара.

Акредитив погашається банком у зазначені в цьому документі строки, або банк доручає іншому банкові провести такий платіж (рис. 1.7).

1. У банк подається заява, на відкриття акредитива;
2. Банк-емітент списує з рахунку платника суму акредитиву;
3. Сума акредитиву перераховується у виконуючий банк;
4. Акредитив депонується на окремому рахунку у виконуючому банку;
5. Одержувач повідомляється про відкриття акредитиву на його користь;
6. Відвантажуються продукція, чи надаються послуги;
7. Бенефіціар подає документи, що підтверджують виконання умов акредитиву;
8. Банк бенефіціара перераховує кошти на рахунок одержувача;
9. Банку платника надсилається повідомлення про сплату акредитиву;
10. Банк-емітент проводить відмітку про виконання та сплату акредитиву.

Рис. 1.7. Схема обігу документів при розрахунках акредитивом

Пластикова картка – це персоніфікований платіжний інструмент, що надає особі, яка користується картою, можливість безготівкової оплати товарів та/або послуг, а також отримання готівкових коштів у відділеннях банків і банкоматах.

Під час здійснення розрахунків можуть застосовуватись розрахункові документи на паперових носіях та в електронному вигляді. Подання паперових розрахункових документів до банку має здійснюватися клієнтом особисто, якщо інше не передбачено договором. Подання електронних розрахункових документів може здійснюватися клієнтом як особисто на носіях інформації, так і за допомогою наданих йому обслуговуючим банком програмно-технічних

засобів, які забезпечують зв'язок з програмно-технічними засобами цього банку.

Для зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів розрахунків та касових операцій юридичні та фізичні особи відкривають банківські рахунки на умовах, викладених в договорі між установою банку і власником рахунку.

Учасники безготівкових розрахунків відкривають рахунки в порядку, що встановлюється нормативно-правовими актами Національного банку з питань відкриття та використання рахунків, а також рахунки для обліку коштів у розрахунках за конкретними операціями (акредитиви, розрахункові чеки тощо). У свою чергу банк здійснює розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів на підставі відповідних договорів і своїх внутрішніх правил здійснення безготівкових розрахунків, якщо ці правила відповідають вимогам нормативно-правових актів.

У банківській практиці використовують різноманітні види рахунків: поточні; поточні бюджетні; депозитні.

Поточні рахунки відкриваються підприємствам усіх видів власності, а також їх відокремленим підрозділам для зберігання грошових коштів та здійснення усіх видів операцій за цими рахунками відповідно до чинного законодавства України.

Поточні бюджетні рахунки відкриваються підприємствам (їх відокремленим підрозділам), яким виділяються кошти за рахунок державного або місцевого бюджету для цільового їх використання.

Депозитні рахунки підприємствам та їх відокремленим підрозділам відкриваються на підставі укладеного депозитного договору між власником рахунку та установою банку на визначений у договорі строк. Кошти на депозитні рахунки перераховуються з поточного рахунку і після закінчення строку зберігання повертаються на поточний рахунок.

Відсотки за депозитними рахунками можуть перераховуватися на поточний рахунок відповідно до умов депозитного договору або

зараховуватися на поповнення депозиту. Проведення розрахункових операцій та видача коштів готівкою з депозитного рахунка забороняється.

Рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення усіх видів банківських операцій відкриваються у будь-яких банках України за вибором клієнта і за згодою цих банків [3, с. 308].

У разі відкриття (закриття) або зміни номерів усіх видів рахунків (крім рахунків фізичних осіб та офіційних представництв), установа банку зобов'язана повідомити про це податковий орган за місцем реєстрації власника рахунка протягом трьох робочих днів із дня відкриття або закриття рахунка (включаючи день відкриття або закриття). Крім цього, повідомлення про відкриття (закриття) чи зміну рахунка надсилається також до НБУ для включення до зведеного електронного реєстру власників рахунків.

У разі відкриття двох і більше поточних рахунків у національній валюті власник рахунка протягом трьох робочих днів з дня відкриття або закриття рахунка визначає один із рахунків у національній валюті як основний, на якому обліковуватиметься заборгованість, що списується (стягується) у безспірному порядку, і повідомляє номер цього рахунка податковому органу, в якому він обліковується як платник податків, за місцем реєстрації та банкам, у яких відкриті додаткові рахунки в національній валюті, а також рахунки в іноземній валюті.

Банки, в яких відкриваються додаткові рахунки у національній валюті та рахунки в іноземній валюті, протягом трьох робочих днів, крім повідомлення до податкових органів, повідомляють також устанovu банку, в якій відкрито основний рахунок, про відкриття таких рахунків (із зазначенням номерів).

Підприємства можуть мати в банках крім поточних рахунків у національній та іноземній валюті ще й інші рахунки (акредитиви, чекові книжки, тощо).

Для відкриття рахунку підприємство надає установі банку такі документи:

1) Заяву на відкриття рахунку встановленого зразка, яка підписується керівником та головним бухгалтером підприємства.

2) Копію свідоцтва про державну реєстрацію в органі державної виконавчої влади або в іншому органі, уповноваженому здійснювати державну реєстрацію, засвідчену нотаріально чи органом, який видав свідоцтво про державну реєстрацію.

3) Копію належним чином зареєстрованого статуту (положення), засвідчену нотаріально.

4) Копію документа, що підтверджує взяття підприємства на податковий облік.

5) Картку із зразками підписів осіб, яким відповідно до чинного законодавства чи установчих документів підприємства надано право розпорядження рахунком та підпису платіжних документів. У картку включається також зразок відбитку печатки, присвоєної підприємству.

6) Копію документа про реєстрацію в органах Пенсійного фонду України, засвідчену нотаріально або органом, що видав відповідний документ.

Розрахунково-касове обслуговування клієнтів здійснюється банками на договірній основі.

Банки виконують розрахункові документи відповідно до черговості їх надходження та виключно в межах залишку коштів на рахунках платників, крім випадків надання платнику обслуговуючим його банком кредиту.

Обслуговуючий платника банк зобов'язаний перевірити відповідність номера рахунка платника і його коду (ідентифікаційного номера, за його наявності, тощо) та приймати цей документ до виконання тільки у разі їх збігу. Крім цього, обслуговуючий платника банк перевіряє повноту, цілісність та достовірність цього розрахункового документа в порядку, встановленому Національним банком України. У протилежному випадку банк, що обслуговує отримувача, має право затримати суму переказу на строк до чотирьох робочих днів для встановлення належного отримувача цих коштів. У разі неможливості встановлення належного отримувача банк, що обслуговує отримувача,

зобов'язаний повернути кошти, переказані за цим документом, банку, що обслуговує платника, із зазначенням причини їх повернення. У разі недотримання зазначених вимог відповідальність за шкоду, заподіяну платнику, покладається на банк, що обслуговує платника [12, с. 248].

У разі відмови з будь-яких причин у прийнятті розрахункового документа банк має повернути його ініціатору не пізніше наступного операційного дня банку із зазначенням причини повернення.

Порядок визначення залишку коштів встановлюється Національним банком України. У разі недостатності на рахунку платника коштів для виконання у повному обсязі розрахункового документа стягувача на момент його надходження до банку платника цей банк здійснює часткове виконання цього розрахункового документа шляхом переказу суми коштів, що знаходиться на рахунку платника, на рахунок отримувача.

Платник при укладенні договорів із банком має право передбачити договірне списання грошей із своїх рахунків на користь банку платника та/або третіх осіб.

Договірне списання здійснюється за платіжною вимогою отримувача або за меморіальним ордером, оформленим банком.

Зручність здійснення безготівкових розрахунків часто недооцінюється, але ряд беззаперечних чинників, таких як швидкість, надійність, зручність, відкритість, прозорість та інші, ставлять їх на порядок вище ніж готівкові розрахунки.

Таким чином, можна стверджувати, що безготівкова форма розрахунків має значні переваги над готівковою формою, а популярність її використання росте не лише в Україні, але й на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ У БАНКУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Крона»

ТОВ «Крона» є юридичною особою і має статус, самостійний баланс, власні основні засоби і оборотні кошти, круглу печатку і кутовий штамп зі своєю назвою. Керівництво підприємством здійснює директор, який одночасно є його власником.

Господарство розташоване в північно-східній частині Бережанського району Тернопільської області і об'єднує три населених пункти: с. Надрічне, с. Жуків і с. Гиновичі. Центральна садиба знаходиться в с. Надрічне на віддалі 10 км від районного центру м. Бережан і 60 км від обласного центру м. Тернопіль.

Земельні угіддя ТОВ «Крона» простягаються на 7 км з півночі на південь та на 3,5 км із заходу на схід. Підприємство було організовано у 2002 році.

Земельний пай даного підприємства складає 541 га, на одну людину припадає 1 га.

ТОВ «Крона» знаходиться в західній частині правобережного лісостепу-в зоні з родючими ґрунтами і достатнім зволоженням, що сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва.

Клімат помірно-континентальний з нежарким літом, м'якою зимою і достатньою кількістю опадів. Мінімальна температура сягає $-20-25^{\circ}\text{C}$ і припадає на січень – лютий, максимальна близько $30-35^{\circ}\text{C}$ і вона може спостерігатись у липні – серпні. На даній території випадає достатня кількість опадів (550-700 мм на рік). Найбільша кількість опадів випадає влітку, найменша – взимку. В літній період часто бувають зливи, нерідко грози, а іноді і град. Сніговий покрив утворюється в другій половині грудня і тримається як правило до першої декади березня; товщина його невелика (8-10 см).

Територія господарства являє собою горбисту місцевість порізану балками.

Найбільше у підприємстві опідзолених ґрунтів. Для даних ґрунтів характерна природна середня родючість, тому без внесення необхідної кількості мінеральних та органічних добрив неможливо спостерігати високу врожайність сільськогосподарських культур.

Природно-кліматичні умови господарства цілком придатні для вирощування зернових, цукрових буряків та інших сільськогосподарських культур.

Матеріально-технічна база ТОВ «Крона» має відповідний машино-тракторний парк, який забезпечує виконання всіх технічних операцій по вирощуванні районом сільськогосподарських культур.

ТОВ «Крона» добре забезпечена необхідними виробничими приміщеннями, зокрема в господарстві є типова центральна ремонтна майстерня та бригадний пункт технічного обслуговування, регулювальний майданчик, майданчик для списаної техніки, майданчик для металобрухту, майданчик для зберігання машин, склади запасних частин, ділянки поточних ремонтів тракторів, сільськогосподарських машин, автомобілів.

Також до складу машино-тракторної бази ТОВ «Крона» входять інженерно-технічні споруди: дороги, мости, естакада, навантажувально-розвантажувальний майданчик для сільськогосподарської техніки, тракторів, автомобілів, обладнання майстерні, тік, комора, контора господарства.

У ТОВ «Крона» існує лінійно-функціональна структура управління, при якій лінійному керівництву в розробці управлінських рішень і питань допомагає спеціальний апарат управління, який складається з функціональних підрозділів.

Організаційно-виробнича структура ТОВ «Крона» відображено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Організаційно-виробнича структура ТОВ «Крона»

З розвитком різних форм господарювання і власності потрібно вдосконалювати структуру земельних угідь. Підвищення ефективності використання землі є основним шляхом збільшення виробництва продукції, тому питання раціонального використання землі є надзвичайно актуальним.

Таблиця 2.1

Структура сільськогосподарських угідь ТОВ «Крона»

Види угідь	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Відхилення 2019 р. до 2017 р., (+/-)
	га	%	га	%	га	%	
Площа сільськогосподарських угідь	917,0	100	922,0	100	959,4	100	+42,4
з них: рілля	804,2	87,7	813,6	88,2	841,9	87,8	+37,7

Із табл. 2.1 бачимо, що у 2019 році в порівнянні з 2017 роком площа сільськогосподарських угідь збільшилась на 42,4 га, площа ріллі – на 37,7 га. У господарстві у 2019 р. рілля займала 87,8 % площі.

Фактором організаційного характеру є розмір підприємства, його спеціалізація, інтенсифікація, кооперування і інше. Господарство можна проаналізувати за допомогою основних і допоміжних факторів. До основного показника належить обсяг виробництва продукції; до додаткових – площа земельних угідь, середньорічна кількість працюючих, середньорічна вартість основних фондів.

Зробимо аналіз динаміки розміру господарства, на основі якої проаналізуємо господарську діяльність підприємства на протязі 2017-2019 років у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки розміру ТОВ «Крона»

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2019 року до 2017 року, (+,-)	Відхилення 2019 року до 2017 року, %
Площа сільськогосподарських угідь, га	917,0	922,0	959,4	+42,4	104,6
Середньорічна кількість працівників, осіб	59	71	87	+28	147,4
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	4193,0	4863,2	5411,6	+1218,6	129,1
Вартість товарної продукції, тис. грн	9628,6	9099,9	9256,7	-371,9	96,1
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	6089,0	993,8	1855,4	-4233,6	30,5
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	2767,0	3979,2	1031,0	-1736,0	37,3

З поданої табл. 2.2 можна зробити висновок, що розмір господарства протягом 2017-2019 років зазнав деяких змін. Збільшилась площа сільськогосподарських угідь, яка у 2019 році становила 959,4 га, а у 2017 р. – 917,0 га, збільшилась кількість працюючих у 2019 році порівняно із 2017 роком на 28 осіб, середньорічна вартість основних виробничих фондів зросла на 1218,6 тис. гривень. Вартість товарної продукції у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшилася на 371,9 тис. грн або на 3,9%. Валовий прибуток у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшився на 4233,6 тис. грн або на 69,5%. В свою чергу, чистий прибуток ТОВ «Крона» у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшився на 1736 тис. грн або на 62,7%.

Ще одним важливими показниками, які характеризують господарську діяльність ТОВ «Крона» є показники забезпечення господарства основними виробничими фондами, які наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Забезпеченість основними фондами і їх використання в ТОВ «Крона»

Показники	Роки			Відхилення 2019 року до 2017 року, (+,-)	2019 рік в % до 2017 року
	2017	2018	2019		
Капіталозабезпеченість, грн/га	4572,5	5274,6	5640,6	+1068,1	123,4
Капіталовіддача, грн	6,412	5,874	5,566	-0,846	86,8
Капіталомісткість, грн	0,156	0,170	0,180	+0,024	115,4
Капіталоозброєність, тис. грн/особу	71,07	68,50	62,20	-8,87	87,5

Проаналізувавши подані показники, можна сказати, що капіталозабезпеченість у 2019 році становила 5640,6 грн/га, що на 1068,1 грн/га більше, ніж у 2017 році, капіталоозброєність зменшилася на 8,87 грн/особу, капіталовіддача зменшилася на 0,846 гривень. Позитивним явищем є збільшення капіталомісткості, яка у 2019 році порівняно з 2017 роком збільшилася на 0,024 гривень.

Валова продукція – це обсяг продукції землеробства і тваринництва, виробленої за певний період у грошовому виразі. Одна частина валової продукції споживається в сільськогосподарському виробництві, а друга – товарна продукція, частина валової, яка призначена для реалізації.

У табл. 2.4 розглянемо структуру товарної продукції ТОВ «Крона».

Таблиця 2.4

Структура товарної продукції у ТОВ «Крона»

Вид продукції	Роки			В середньому за три роки, тис. грн	Структура, %
	2017	2018	2019		
Продукція рослинництва	9628,6	9099,9	9256,7	9328,4	100
Зернові і зернобобові	2591,7	6281,8	6673,8	5182,4	55,6
З них: озима пшениця	2541,7	2031,0	2458,2	2343,6	25,1
Ячмінь	-	1309,2	1531,0	946,7	10,1
Гречка	50,0	250,0	350,0	216,7	2,3
Кукурудза на зерно	-	2691,6	2334,6	1675,4	18,0
Ріпак озимий	4041,6	2052,7	2027,6	2707,3	29,0
Соняшник	2995,3	765,4	555,3	1438,7	15,4
Разом	9628,6	9099,9	9256,7	9328,4	100

Як видно з табл. 2.4, ТОВ «Крона» припинило виробництво продукції тваринництва. У 2019 році порівняно з 2017 роком у ТОВ «Крона» товарна продукція зменшилася на 371,9 тис. гривень. Серед продукції рослинництва в 2019 році найбільшу питому вагу займає озима пшениця – 26,6 %. Підприємство у 2019 році порівняно з 2017 роком збільшило реалізацію ячменю на 1531 тис. грн, гречки – на 300 тис. грн, кукурудзи на зерно – на 2334,6 тис. гривень. У 2019 році порівняно з 2017 роком ТОВ «Крона» зменшило реалізацію озимої пшениці на 83,5 тис. грн, ріпаку озимого – на 2014 тис. грн і соняшнику – на 2440 тис. гривень.

Узагальнюючим показником, який характеризує спеціалізацію є коефіцієнт спеціалізації, який визначається за формулою:

$$K_c = \frac{100}{\sum P_v (2i-1)}, \quad (2.1)$$

де K_c – коефіцієнт спеціалізації;

P_v – частка товарної продукції окремих галузей;

i – порядковий номер частки товарної продукції у ранжированому ряду.

$$K_c = 100 / ((29,0 * 1) + (25,1 * 3) + (18,0 * 5) + (15,4 * 7) + (10,1 * 9) + (2,3 * 11)) = 100 / (29,0 + 75,3 + 90,0 + 107,8 + 90,9 + 25,3) = 100 / 418,3 = 0,24.$$

За допомогою визначення коефіцієнта спеціалізації можна сказати, що рівень спеціалізації є середній, тому що коефіцієнт спеціалізації становить 0,24. У ТОВ «Крона» склався зерновий напрям виробництва.

Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є прибуток. Фінансові результати виробничо-комерційної діяльності ТОВ «Крона» показано в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові результати виробничо-комерційної діяльності ТОВ «Крона»

Показники	Роки			Відхилення 2019 року до 2017 року, (+,-)	2019 рік в % до 2017 року
	2017	2018	2019		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	24840,0	21826,0	26759,1	+1919,1	107,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	18750,5	20832,2	24903,7	+6153,2	132,8
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	6089,0	993,8	1855,4	-4233,6	30,5
Рентабельність, %	14,8	19,1	4,1	-10,7	27,7
Чистий прибуток, тис. грн	2767,0	3979,2	1031,0	-1736,0	37,3

Дані табл. 2.5 свідчать про збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році порівняно з 2017 роком на 1919,1 тис. гривень. Собівартість реалізованої продукції у 2019 році

збільшилася проти 2017 року на 6153,2 тис. гривень. В 2019 році підприємство отримало прибуток 1031 тис. гривень. По даних таблиці видно, що в 2019 році порівняно з 2017 роком рентабельність зменшилась на 10,7 % і становить 4,1 %.

Оцінка фінансового стану підприємства в умовах ринкових відносин особливо важлива для вирішення конкуренції і фінансової стабільності, надійності підприємства як партнера.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику. На основі даних бухгалтерської (фінансової) звітності ТОВ «Крона» розрахуємо показники фінансової стійкості підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості ТОВ «Крона»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення 2019 р. до 2017 р. (+,-)	Відносне відхилення, %
	2017	2018	2019		
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,58	0,63	0,46	-0,12	79,3
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	0,92	0,84	0,59	-0,33	64,1
Коефіцієнт покриття запасів	1,16	1,11	1,12	-0,04	96,6
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,51	0,52	0,47	-0,04	92,2
Коефіцієнт фінансової залежності	1,95	1,92	2,15	+0,2	110,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,97	1,03	0,87	-0,1	89,7
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,49	0,48	0,53	+0,04	108,2

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	1,06	1,09	0,87	-0,19	82,1
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,63	0,69	0,53	-0,1	84,1

Як видно з аналізу даних у табл. 2.6, у ТОВ «Крона» у 2019 р. порівняно з 2017 р. більшість показників фінансової стійкості зменшилися, крім коефіцієнта фінансової залежності та коефіцієнта концентрації позикового капіталу, які збільшилися на 0,2; та 0,04 відповідно. У ТОВ «Крона» у 2019 р. порівняно з 2017 р. коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами зменшився на 0,12; коефіцієнт забезпечення власними коштами запасів – на 0,33; коефіцієнт покриття запасів – на 0,04; коефіцієнт автономії – на 0,04; коефіцієнт фінансової стабільності – на 0,19 та коефіцієнт фінансової стійкості – на 0,1. Коефіцієнт маневреності власного капіталу за аналізований період зменшився на 0,1, але відповідає нормативному значенню, тобто є більшим 0,2 та характеризує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи. З аналізу показників фінансової стійкості підприємства, можна зробити висновок, що фінансова стійкість ТОВ «Крона» знаходиться в проблемному стані.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється передусім у швидкості обороту його засобів. Аналіз її полягає у досліджуванні рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів оборотності, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта. Розглянемо показники, що характеризують ділову активність (табл. 2.7).

Показники ділової активності ТОВ «Крона»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення 2019 р. до 2017 р. (+,-)	Відносне відхилення, %
	2017	2018	2019		
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороту)	1,8	0,71	0,72	-1,08	40,0
Період одного обороту обігових коштів (днів)	199	506	503	+304	252,8
Коефіцієнт оборотності запасів (обороту)	2,18	0,98	0,88	-1,3	40,4
Період одного обороту запасів (днів)	166	368	411	+245	247,6
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	5,02	2,57	3,37	-1,65	67,1
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	72	140	107	+35	148,6
Коефіцієнт оборотності готової продукції (оборотів)	5,99	1,83	2,80	-3,19	46,7
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	41	98	148	+107	361,0
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (обороту)	3,05	1,18	1,27	-1,78	41,6

З даних поданих в табл. 2.7 видно, що у 2019 році порівняно з 2017 р. коефіцієнт оборотності обігових коштів зменшився на 1,08 оборотів, коефіцієнт оборотності запасів – на 1,3 оборотів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості – на 1,65 оборотів, коефіцієнт оборотності готової продукції – на 3,19 оборотів, коефіцієнт оборотності власного капіталу – на 1,78 оборотів. В свою чергу, у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшився період одного обороту обігових коштів – на 304 дні, період одного обороту запасів – на 245 днів,

період погашення кредиторської заборгованості – на 107 днів, період погашення дебіторської заборгованості – на 35 днів.

Рентабельність є основним показником ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, який характеризує інтенсивність їх роботи та успішну життєдіяльність в умовах ринку та панування конкуренції. Показники рентабельності показують наскільки ефективно використовують всі ресурси, які забезпечили отримання підприємством прибутку (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Показники рентабельності ТОВ «Крона», %

Показники	Роки			Абсолютне відхилення 2019 р. до 2017 р. (+,-)	Відносне відхилення, %
	2017	2018	2019		
Рентабельність активів	17,48	11,19	2,41	-15,07	13,8
Рентабельність власного капіталу	34,26	21,93	4,99	-29,27	14,6
Рентабельність виробничих фондів	43,72	28,3	4,24	-39,48	9,7
Рентабельність реалізованої продукції	11,14	18,23	3,85	-7,29	34,6

З даних табл. 2.8 можна зробити висновок, що у ТОВ «Крона» всі коефіцієнти рентабельності зменшилися, але ще знаходяться в межах нормативного значення (>0). Дані табл. 2.8 свідчать про те, що у 2019 р. порівняно з 2017 р. рентабельність активів зменшилася на 15,07 % і характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Рентабельність власного капіталу, що характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного у ТОВ «Крона» у 2019 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 29,27 %. Рентабельність реалізованої продукції у 2019 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 7,29 %, рентабельність виробничих фондів – на 39,48 %. Отже,

можна підсумувати, що ТОВ «Крона» у 2019 році порівняно з попередніми роками погіршило свою рентабельність.

Таким чином, сьогодні найнеобхіднішим для покращення аналізу фінансового стану ТОВ «Крона» є: удосконалення інформаційного та методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства; удосконалення структури аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі; удосконалення форм фінансової звітності; розробка методики комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства; удосконалення теоретичних засад формування та реалізації інформаційної системи підприємства; перегляд та доопрацювання нормативних актів, які розкривають методики аналізу фінансового стану підприємства.

2.2. Первинний облік грошових коштів на рахунках у банках

Початковою стадією облікового процесу є первинний облік. У ТОВ «Крона» інформація, що формується в процесі первинного обліку господарських операцій, в бухгалтерському обліку систематизується й об'єднується за відповідними обліковими показниками.

ТОВ «Крона» має відкритий поточний рахунок у АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Поточний рахунок в банку – це вид банківського рахунка, який відкривається банками юридичним і фізичним особам на договірній основі для зберігання грошових коштів і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України. До поточних рахунків також належать:

- 1) рахунки за спеціальними режимами використання, які відкриваються у випадках, передбачених законами України або актами Кабінету Міністрів України;

2) поточні рахунки типу «Н», відкриті в національній валюті офіційним представництвом і представництвом юридичних осіб – нерезидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю на території України;

3) поточні рахунки типу «П», відкриті в національній валюті постійним представництвом;

4) поточні (накопичувальні) рахунки виборчих фондів;

5) інвестиційні рахунки, що відкриваються нерезидентам-інвесторам для здійснення інвестиційної діяльності в Україні, а також для повернення іноземної інвестиції та прибутків, доходів, інших коштів, одержаних іноземним інвестором від інвестиційної діяльності в Україні.

Банківські операції у ТОВ «Крона» оформлюються документами, типові міжвідомчі форми яких затверджені Міністерством статистики України за згодою з Національним Банком України і Міністерством фінансів України, і які повинні застосовуватись без змін на всіх підприємствах, незалежно від їх відомчої підпорядкованості (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Документування операцій з грошовими коштами на рахунках в банках
у ТОВ «Крона»**

№ п/п	Первинні документи	Призначення документу
1	2	3
1.	Грошовий чек	Це розрахунковий документ, що містить письмове доручення власника рахунку установі банку, в якій відкрито його поточний рахунок, про видачу вказаної в ньому суми і особи, готівки в межах залишку коштів на поточному рахунку
2.	Об'ява на внесок готівкою	Це документ, що виписується підприємством у разі внесення готівкових коштів на поточний рахунок. На підтвердження про одержання грошей банк видає платникові квитанцію, що служить виправдним документом для списання такої суми за касою підприємства.

1	2	3
3.	Заява на переказ готівки	Це письмовий наказ підприємства зарахувати готівку на поточний рахунок. Вона складається з 2-х частин: 1-а – залишається в банку, 2-га – видається касиру і служить підставою для виписування видаткового касового ордеру
4.	Супровідна відомість до сумки з грошовою виручкою	Здача готівки інкасатору
5.	Платіжне доручення	Письмове доручення обслуговуючому банку про списання з рахунку зазначеної суми коштів та перерахування її на рахунок одержувача
6.	Банківська платіжна картка (БПК)	Пластиковий ідентифікований засіб, за допомогою якого одержувачу БПК надається можливість здійснювати операції сплати за товари, послуги і одержувати готівкові кошти.
7.	Виписка банку	Видається банком підприємству і відображає рух грошових коштів на рахунку підприємства в банку.

Готівка з поточного рахунка ТОВ «Крона» видається банком на підставі чеків, які є розпорядженням підприємства банку видати вказану суму готівки з його поточного рахунка. Для одержання в банку чекової книжки необхідно оформити відповідну заяву. Чеки заповнюються від руки чорнилом або кульковою ручкою. У них вказують: суму, дату видачі чека, назву одержувача, призначення коштів (на оплату праці, на виплату допомога, господарські витрати тощо). Чеки підписують посадові особи, яким надано право першого і другого підпису, і скріплюють відбитком печатки. Реквізити чека переносяться в корінець, який залишається в чековій книжці. Корінець чека є виправдним документом для записів касових операцій в облікових регістрах. Після прийняття чека банк повертає контрольну марку, за якою у визначений час отримують готівку.

Здача готівки на рахунки в банку у ТОВ «Крона» проводиться за об'явою на внесок готівки. Цей документ складається з трьох частин. Верхня частина (об'ява) залишається у банку, середня частина (квитанція) передається касиру. Нижня частина об'яви (ордер) також повертається підприємству, але тільки

після проведення банком відповідної операції разом із банківською випискою. На кожній із трьох частин зазначаються: дата, від кого прийнято готівку, банк одержувача і одержувач, призначення внеску, номер поточного рахунка і сума цифрами і прописом.

При списанні грошових коштів з поточного рахунку у ТОВ «Крона» за касове і розрахункове обслуговування здійснених господарських операцій банк виписує меморіальний ордер.

ТОВ «Крона» для списання з рахунку зазначеної суми коштів та перерахування її на рахунок одержувача використовує платіжне доручення.

АТ «Райффайзен банк Аваль» періодично, але не рідше одного разу на місяць надсилає у ТОВ «Крона», поштою або видає через повноважену підприємством особу виписку з поточного рахунка додаючи копії документів, на підставі яких банк здійснював операції за рахунком. Після одержання з банку виписки з поточного рахунка головний бухгалтер повинен перевірити відповідність записів у ній документам та записам бухгалтерії підприємства. Виявивши помилку, бухгалтерія підприємства негайно у письмовій формі повідомляє про це відповідні установи банку. При бухгалтерській обробці виписки з поточного рахунку у ТОВ «Крона» на її полях проставляють кореспондуючі рахунки за кожною господарською операцією поряд із відповідною сумою. Сальдо поточного рахунку повинно бути тотожним як в обліку банку, так і підприємства.

До виписки з рахунка в банку прикладаються копії документів, на основі яких були проведені операції з грошми: платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення тощо. Окремі копії документів є на підприємстві, оскільки їх забирають з банку відразу ж після здійснення операцій. Наприклад, платіжні доручення, корінці у грошовій чековій книжці після одержання готівки. Тому в першу чергу треба впорядкувати документи, які прикладаються до виписки з рахунка, їх складають у хронологічному порядку окремо за дебетом (витрати грошей) і кредитом (надходження грошей), звіряють суми, вказані у виписці і документах, відмічаючи це у виписці спеціальною позначкою. Інколи буває так,

що не всі документи надійшли з банку разом з випискою, або помилково до неї прикладені документи інших підприємств. Чужі документи потрібно повернути в банк, а власні забрати. Читаючи виписку, за значенням кодів у графі «Шифр операції» можна визначити, якого документа бракує.

У виписці банку з рахунків у крайній графі наводять залишок коштів на ньому. Остання цифра тут означає залишок на кінець місяця. Її звіряють, користуючись правилом визначення сальдо за активним рахунком, але з урахуванням того, що виписка є оберненою. Тобто, до залишку грошей за останньою випискою минулого місяця додають надходження грошей за поточний місяць (загальний підсумок у графі «Кредит» виписки) і віднімають загальну витрату грошей (підсумок у графі «Дебет» виписки). Одержаний результат повинен співпадати з кінцевим залишком в останній графі виписок за поточний місяць.

При обробці виписки слід пам'ятати, що для підприємства поточний рахунок є активним, а для установи банку – пасивним. Тому надходження коштів банк відображає у виписці за кредитом рахунка, а їх списання – за дебетом. На підприємстві ці операції проводять навпаки, тобто надходження коштів – за дебетом, а їх списання – за кредитом.

Виписка банку замінює собою реєстр аналітичного обліку за поточним рахунком, а тому обов'язково має містити дату, номер документа, короткий зміст операцій і суми записів на дебеті і кредиті, а також залишки коштів на початок і кінець періоду.

Отже, основним документом, згідно з яким бухгалтер складає кореспонденцію рахунків про рух коштів, є виписка. Подання до банку первинних документів і прийняття їх банком не є підставою для обліку операцій доти, поки вони не будуть відображені у виписці.

До організації процесу документування первинної облікової інформації ставляться вимоги, які наведено на рис. 2.2.

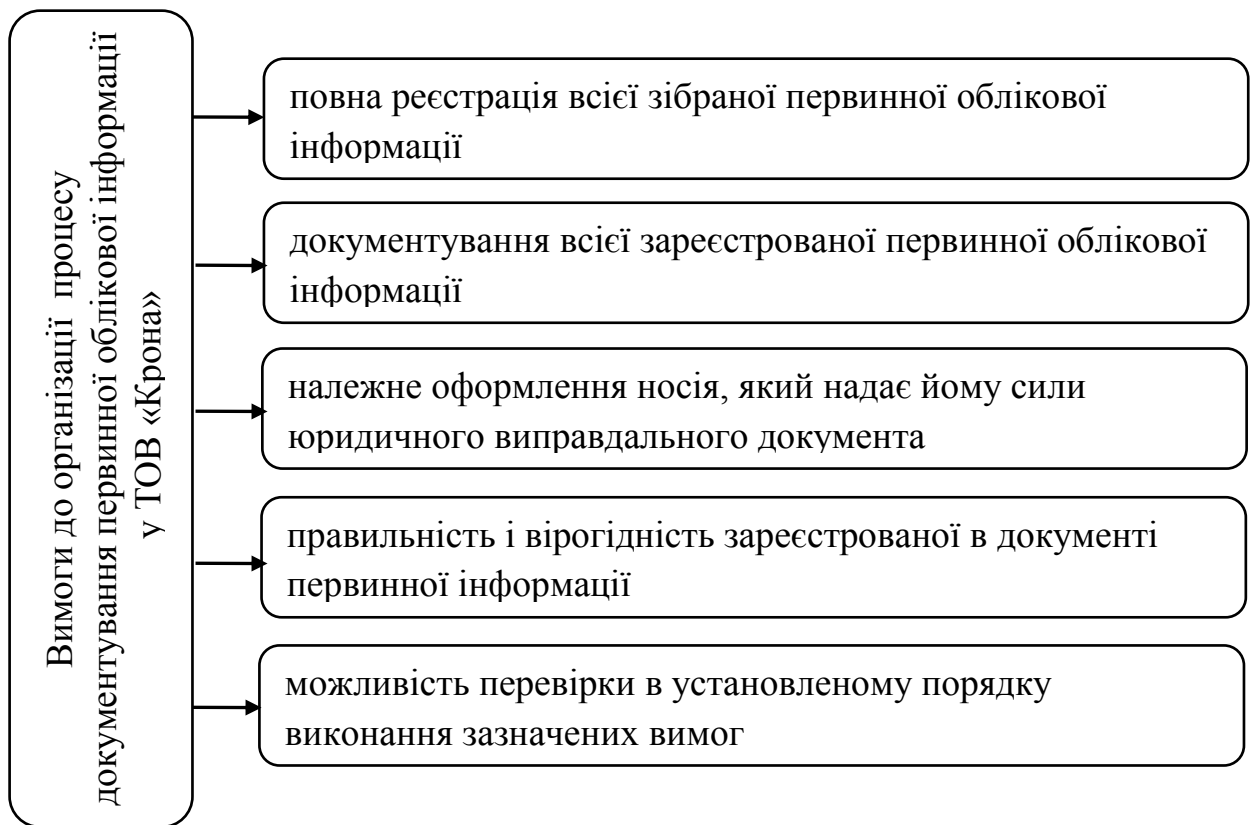

Рис. 2.2. Вимоги до організації процесу документування первинної облікової інформації у ТОВ «Крона»

З погляду цих вимог дуже важливими є подальші характеристики процесу документування первинної облікової інформації – властивості носія, використовуваного як первинний документ, умови реєстрації первинної інформації в документі, умови формування та передавання первинного документа, склад його інформації. Первинним документом може бути носій, який забезпечує можливість фіксації первинної інформації в установленому місці її реєстрації способом, доступним і зручним обліковому персоналу.

Підсумовуючи все вище зазначене, можна визначити, що прийняття і видача грошей або безготівкові перерахування провадяться банком на підставі документів спеціальної форми, затверджених Національним банком України. З них найбільш поширені: об’ява на внесок готівкою, чек, платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, меморіальний ордер тощо.

2.3. Синтетичний і аналітичний облік операцій на рахунках в банках

Облік грошових коштів на рахунках в банку у ТОВ «Крона» ведеться на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банках», записи по якому здійснюються на підставі виписок банку з доданими до них розрахунково-грошовими документами, за якими було отримано або сплачено грошові кошти (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Характеристика рахунку 31 «Рахунки в банках»

Назва	Призначення рахунку	По дебету відображається	По кредиту відображається	Обліковий реєстр	Місце в звітності
31 «Рахунки в банках»	Для обліку наявності та руху грошових коштів	Надходження грошових коштів на рахунок підприємства	Виплата грошових коштів з рахунку в банку	Журнал-ордер № 1 с.-г. Відомість 1.2 с.-г.	Баланс, Звіт про рух грошових коштів

Рахунок 31 «Рахунки в банках» є активний, балансовий, призначений для обліку грошових коштів на рахунках в банках та має такі субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Субрахунки 311 «Поточні рахунки в національній валюті» і 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в національній валюті. На субрахунку 313 обліковується рух коштів, що знаходяться в акредитивах, на особових рахунках по вантажообігу і в чекових книжках. ТОВ «Крона» використовує ці два субрахунки.

Субрахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» і рахунок 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті. У ТОВ «Крона» немає грошових коштів в іноземній валюті, тому вони не використовують ці субрахунки.

Субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» призначений для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платником податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства.

Субрахунок 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» призначений для обліку коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, зокрема сум коштів в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу відповідно до законодавства. ТОВ «Крона» не використовує субрахунки 315 і 316.

Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку в національній та іноземній валютах наведена в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку

№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Надійшла від покупців виручка від реалізації продукції, робіт, послуг	311, 312	361
2.	Внесена з каси на рахунки в банках готівка	311, 312	301, 302
3.	Переховані постачальниками різні суми у зв'язку з перерахунками	311, 312	631
4.	Повернено раніше виданий аванс	311, 312	371
5.	Надійшли суми за висунуті претензії	311, 312	374
6.	Повернуті на рахунки в банках перерахунки сум фінансовими органами	311, 312	641

Продовж. табл. 2.11

1	2	3	4
7.	Надійшли суми від окремих осіб в погашення заборгованості по відшкодуванню завданого збитку	311, 312	375
8.	Суми вкладів, що надійшли від засновників, які раніше підписалися на акції	311, 312	46
9.	Одержано короткострокові кредити банків	311, 312	601
10.	Оплачені різні витрати по капітальним вкладенням	15	311, 312
11.	Відображені різні витрати на потреби основних цехів	23	311, 312
12.	Готівка, що надійшли до каси з банку	30	311, 312
13.	Погашена заборгованість перед постачальниками і підрядчиками	631	311, 312
14.	Помилково списані банком суми	374	311, 312
15.	Перераховані платежі до бюджету	641	311, 312
16.	Погашення заборгованості з відрахування органам соціального страхування	65	311, 312
17.	Перерахування авансу підзвітним особам	372	311, 312
18.	Сплачені пені, штрафи, неустойки	948	311, 312
19.	Погашена заборгованість з короткострокового кредиту банку	60	311, 312
20.	Погашені довгострокові кредити банків	50	311, 312

У ТОВ «Крона» операції по рахунку 31 «Рахунки в банках» відображають на підставі перевірених виписок банку і грошових документів, доданих до них. Якщо у виписках банку виявляються операції, помилково проведені на рахунку 31 «Рахунки в банках», то вони відображаються відповідно на дебеті або кредиті рахунка 31 в кореспонденції з рахунком № 374 «Розрахунки за претензіями». Помилки, допущені в операціях рахунка 31 «Рахунки в банках», необхідно своєчасно виявляти і слідкувати за їх обов'язковим і точним виправленням установою банку. Не виявлені або не виправлені помилки тягнуть за собою збитки грошових коштів і мають бути зрештою списані на збитки підприємства. На рахунку 31 «Рахунки в банках» залишок на кожний даний момент часу має відповідати залишку грошей, зафіксованому у виписці банку.

Кореспонденцію рахунків з обліку операцій на поточному рахунку в банку у ТОВ «Крона» наведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

**Кореспонденція рахунків з обліку операцій на поточному рахунку в банку
у ТОВ «Крона»**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Отримано грошові кошти на поточний рахунок від постачальників за реалізовану продукцію	31	36	511000
2.	На поточний рахунок отримано довгострокову позику банку	31	50	10000
3.	Сплачено з поточного рахунку ПДВ	64	31	4820
4.	Отримано з поточного рахунку грошові кошти на відрядження	30	31	2300
5.	Сплачено з поточного рахунку витрати пов'язані з рекламою продукцією підприємства	93	31	3560
6.	Сплачено з поточного рахунку збори до фонду соціального страхування	65	31	18000
7.	Зараховано на поточний рахунок виручка від реалізації власної продукції	31	70	53880
8.	Одержано на поточний рахунок фінансову допомогу на зворотній основі	31	55	19500
9.	Перераховано з поточного рахунку за послуги по налагодженню програмного забезпечення ЕОМ	685	31	2450
10.	Сплачено з поточного рахунку податок з доходу фізичних осіб	64	31	18460
11.	Повернуто з поточного рахунку передоплату покупця	36	31	10000
12.	Зараховано на поточний рахунок дохід від реалізації основних засобів	31	742	5600
13.	Одержано на поточний рахунок дохід від реалізації МШП	31	712	1200
14.	Погашено часткову позику банку	60	31	5000
15.	Погашено довгострокову заборгованість з оренди	53	31	6200

Продовж. табл. 2.12

1	2	3	4	5
16.	Перераховано суми заробітної плати на особисті рахунки працівників	66	31	164000
17.	Надійшли на поточний рахунок пеня, неустойки в результаті невиконання договірних зобов'язань	31	71	2380

Сільськогосподарські підприємства можуть відкривати у банках також інші рахунки, кошти яких використовуються для різних операцій цільового характеру. Для їх обліку призначений рахунок 31 «Рахунки в банках» субрахунок 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті». В межах субрахунка 313 можуть бути відкриті наступні рахунки:

- «Рахунки в банках по коштах на капітальні інвестиції»;
- «Акредитиви та особливі рахунки по вантажообороту»;
- «Інші рахунки в банках».

Конкретні рахунки до субрахунка 313 використовують залежно від наявності на підприємстві певних видів коштів.

У ТОВ «Крона» крім поточного рахунку є ще відкритий бюджетний рахунок в АТ «Гаскомбанк» для відшкодування сум ПДВ, тобто вони використовують субрахунок 313 для обліку грошових коштів на інших рахунках в банку в національній валюті.

Облік за цими субрахунками відрізняється від загального порядку обліку коштів дещо іншими документами для відкриття і закриття окремих рахунків. Так акредитив відкривається на підставі заяви на його відкриття, лімітована чекова книжка – на основі заяви на її отримання і платіжного доручення на перерахування на цей рахунок з поточного рахунка певної суми. Закриваються ці рахунки шляхом перерахування невикористаних залишків на відповідні рахунки, з яких вони поповнювались. Облік за рахунком, відкритим для розрахунків з громадянами, за закуплену сільськогосподарську продукцію аналогічний, як і за поточним рахунком.

Відображення господарських операцій по обліку грошових коштів на інших рахунках наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Господарські операції по обліку грошових коштів на інших рахунках в банку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	2	3	4
Облік коштів в акредитивах			
1.	Відкрито акредитив за рахунок коштів поточного рахунка: <ul style="list-style-type: none"> • у національній валюті • в іноземній валюті 	313 314	311 312
2.	Відкрито акредитив за рахунок кредитів банків	313	501, 601
3.	Нараховано комісійну винагороду банку за здійснення акредитивної форми розрахунка	92	377
4.	Сплачено комісійну винагороду банку	377	311
5.	Оплачено через акредитив борг постачальникам та підрядникам	631	313
6.	Повернено на поточний рахунок невикористану суму акредитиву: <ul style="list-style-type: none"> - в національній валюті - в іноземній валюті 	311 312	313 314
7.	Погашено позику банку за рахунок невикористаного акредитиву	601, 501	313
Облік коштів у розрахункових чекових книжках			
1.	Відкрито розрахункову чекову книжку за рахунок коштів поточного рахунка: <ul style="list-style-type: none"> • в національній валюті • в іноземній валюті 	313 314	311 312
2.	Відкрито розрахункову чекову книжку за рахунок короткострокової позики банку	313	601
3.	Видано розрахункову чекову книжку експедитору під звіт	372	377
4.	Оплачено чеками постачальникам за ТМЦ, підрядникам за виконані роботи, послуги	631	313
5.	Відображено використання сум розрахункової чекової книжки	377	372

Продовж. табл. 2.13

1	2	3	4
6.	Повернено невикористану суму розрахункової чекової книжки: • в національній валюті • в іноземній валюті	311, 601 312	313 314
Облік коштів на поточному рахунку для розрахунків з населенням за продукцію і худобу, прийнятих для реалізації			
1.	Надійшли кошти від заготівельних організацій за реалізовану продукцію і худобу, прийняту від населення	313	361
2.	Оприбутковано готівку в касу для видачі населенню	301	313
3.	Видано з каси гроші населенню за здану продукцію і худобу для реалізації	685	301
Облік коштів на рахунку в банку за коштами на капітальні вкладення			
1.	Перераховано кошти з поточного рахунка у національній валюті	313	311
2.	Внесено готівку, що була не використана на заробітну плату працівникам капітального будівництва	313	301
3.	Надійшли кошти від реалізації основних засобів	313	377
4.	Зараховано кредити, одержані на капітальне будівництво	313	501
5.	Надійшли кошти від інших підприємств як пайові внески на будівництво об'єктів	313	48
6.	Одержано готівку в касу для виплати заробітної плати працівникам капітального будівництва	301	313
7.	Перераховано кошти на поточний рахунок у національній валюті	311	313
8.	Оплачено рахунки постачальників та підрядників за будівельні матеріали, обладнання, виконані роботи	631	313
9.	Погашено заборгованість за кредитами	501, 601	313
10.	Перераховано внески органам соціального страхування	65	313
11.	Перераховано утриманий податок з доходів працівників капітального будівництва	641	313
Облік корпоративних карток			
1.	Сплачено вартість виготовлення картки	377	311
2.	Відображено у витратах відкриття рахунка (видано картку)	92	377
3.	Перераховано гроші з поточного рахунка на картрахунок	313	311
4.	Вилучено співробітником гроші за допомогою банкомата	372	313

Продовж. табл. 2.13

1	2	3	4
5.	Використано гроші на товари, придбані в магазині (готелі) за безготівковим розрахунком - через торговий термінал	372	313
6.	Оприбутковано товари, відображено витрати	20, 22, 28, 23, 91, 92	372
7.	Залишок грошей повернено в касу	301	372
8.	З картрахунка підприємства знято гроші за послуги банку	92	313
9.	Закрито картрахунок і перераховано підприємству залишок невикористаних грошей	311	313

Розглянемо господарські операції з обліку грошових коштів на інших рахунках в банку у ТОВ «Крона» в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Господарські операції з обліку грошових коштів на інших рахунках в банку у ТОВ «Крона»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Відкрито акредитив за рахунок банківського кредиту	313	501	10000
2.	Нараховано комісійну винагороду банку за здійснення акредитивної форми розрахунка	92	377	1000
3.	Сплачено комісійну винагороду банку	377	311	1000
4.	Оплачено через акредитив борг постачальникам та підрядникам	631	313	8000
5.	Повернено на поточний рахунок невикористану суму акредитиву	311	313	2000
6.	Оплачено чеками постачальникам за ТМЦ, підрядникам за виконані роботи	631	313	8000
7.	Одержано готівку в касу для виплати заробітної плати працівникам капітального будівництва	301	313	14000
8.	Перераховано кошти на поточний рахунок у національній валюті	311	313	32500
9.	Перераховано внески органам соціального страхування	65	313	1740

Продовж. табл. 2.14

1	2	3	4	5
10.	Перераховано утриманий податок з доходів працівників будівництва	641	313	2380
11.	Надійшли кошти від заготівельних організацій за реалізовану продукцію	313	361	27420
12.	Оприбутковано готівку в касу для видачі населенню	301	313	27420
13.	Видано з каси гроші населенню за здану продукцію і худобу для реалізації	685	301	27420

У ТОВ «Крона» аналітичний облік на рахунку 31 «Рахунки в банках» здійснюється за виписками банку. У разі необхідності деталізація кожного аналітичного рахунка здійснюється за виписками банку. Виписка банку змінює регістр аналітичного обліку по рахунку, а тому обов'язково має містити дату, номер документа, короткий зміст операцій і суми записів на дебеті і кредиті, а також залишки коштів на початок і кінець періоду.

Виписки банк видає бухгалтерії ТОВ «Крона» за кожним рахунком. Вони є підставою для записів у реєстрах аналітичного і синтетичного обліку.

Схему обліку банківських операцій у ТОВ «Крона» за журнально-ордерною формою наведено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Схема обліку банківських операцій у ТОВ «Крона»

Синтетичний облік по рахунку 31 «Рахунки в банку» у ТОВ «Крона» ведеться в журналі-ордері 1 с.-г. та відомості № 1.2 с.-г.

Записи в журналі-ордері 1 с.-г. та відомості 1.2 здійснюються на підставі первинних та зведених документів: звітів касира з доданими документами, які є підставою для оприбуткування коштів у касу підприємства (прибуткові касові ордери) або для їх виплати з каси (видаткові касові ордери, відомості та ін.); виписок банку з підтверджувальними первинними документами про рух коштів на рахунках та інших. Записи у відомість 1.2 проводяться за кожною випискою банку.

В кінці звітнього періоду в журналі-ордері 1 с.-г. та відомості 1.2 підраховують підсумки оборотів в кореспонденції з іншими рахунками і визначають залишки на перше число наступного за звітним місяця, що повинен відповідати наведеному у виписці банку за останній день місяця. Обороти за кредитом рахунку 31 журналу-ордера 1 с.-г. переносять в Головну книгу в колонку «Оборот за кредитом» відповідних субрахунків. Одночасно суми, що складають цей оборот, записують за дебетом відповідних кореспондуючих рахунків у Головній книзі в розділі «Обороти за дебетом».

2.4. Шляхи вдосконалення обліку грошових коштів на рахунках в банках

Одним із найважливіших шляхів удосконалення організації безготівкових грошових коштів є побудова Єдиної національної системи банківських карток. Така система повинна сприяти збільшенню обсягів безготівкових грошових коштів в Україні та акумулюванню фінансових ресурсів по всій території України. Створення ефективної системи безготівкових розрахунків має принципове значення для з'ясування організаційно-правової бази, а також правових положень, які б регулювали систему грошових коштів і максимально сприяли прискоренню обороту грошових коштів.

З метою вдосконалення організації обліку грошових коштів на рахунках в банках ми пропонуємо ТОВ «Крона» впровадити в дію систему «Клієнт-Банк», яка дозволяє підприємству керувати своїм рахунком з комп'ютера, встановленого в бухгалтерії, навіть не відвідуючи установи банку. Дану систему підтримує більшість банків України, в тому числі АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Система «Клієнт-Банк» буде не тільки дуже зручна для ТОВ «Крона» при роботі з банком, але і послужить відмінною основою для ухвалення оперативних рішень, викличе зацікавленість у клієнтів, яким необхідно оперативно зараховувати – перераховувати кошти. Також система просто життєво необхідна тим підприємствам, які здійснюють велику кількість платежів протягом операційного дня, а ТОВ «Крона» відноситься до їх числа.

Одна з найбільших переваг системи «Клієнт-Банк» – економія часу. Після встановлення системи «Клієнт-Банк», миттєво збільшується оперативність проходження платежів і з'являється можливість швидко і раціонально розподіляти обов'язки своїх фахівців, залучати їх на важливіші ділянки роботи, не марнуючи час на доставку платіжних документів в банк [2, с. 239].

Основними перевагами підприємства при переході на систему «Клієнт-Банк» є:

- ✚ досконалі й зрозумілі інструкції для використання системи «Клієнт-Банк», простий інтерфейс програми;
- ✚ можливість використовувати один із варіантів каналів зв'язку (Інтернет або телефонно-модемна версія);
- ✚ створення і редагування певних документів в автономному режимі (без необхідності встановлення з'єднання з банком);
- ✚ оперативність в управлінні фінансовими потоками. Висока оперативність обумовлена тим, що платіжне доручення в електронному вигляді готується один раз, і це робить не операціоніст банку, а працівник підприємства. Крім того, не потрібно готувати первинні платіжні документи на паперових носіях. Замість них раз на тиждень готується реєстр електронних

документів, унаслідок чого відпадає необхідність щоденного відвідування банку для проведення безготівкових платежів. Це економить час і кошти;

✚ легкість і зручність. Автоматизація підготовки платіжних доручень, меморіальних ордерів та інших документів, максимальне наближення електронного виду документів до паперових аналогів значно спрощує користування системою. Як і паперові, електронні платіжні документи, що відправляються в банк, підписують посадові особи підприємства, але замість звичайного, використовується електронний підпис;

✚ швидкість і мобільність. Система «Клієнт-Банк» дозволяє контактувати з банком без обмежень в часі, оскільки технічні можливості більшості програмних комплексів дозволяють цілодобово відправляти документи в банк і переглядати отримані.

Система «Клієнт-Банк» є програмно-технічним комплексом, що володіє низкою функцій, необхідних ТОВ «Крона» для дистанційного керування своїм поточним рахунком в банку, а саме:

- можливість проводити платежі з свого рахунку в банку, не відвідуючи банк, з офісу на робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером зі встановленим необхідним програмним забезпеченням;
- прогнозувати грошові кошти на поточному рахунку. Тобто уповноважений працівник може контролювати рух засобів на поточному рахунку, з'ясувати особу платника і призначення платежу.
- отримання виписки з поточного рахунку, а також щоденних офіційних курсів іноземних валют Національного банку України;
- отримання від банку повідомлень про нові банківські послуги, поточні процентні ставки по кредитах і депозитах, іншу інформацію, яку банк вважає потрібним оперативно доводити до клієнтів. Клієнт також може звернутися до банку у будь-який момент часу, що забезпечує динамічність обміну інформацією між клієнтом і банком.
- можливість вести довідник своїх контрагентів по платежах і довідник призначення платежу, які дозволяють швидше формувати платіжні

документи. Відпадає необхідність заносити інформацію в кожен документ – готовий шаблон переноситься в платіжний документ з довідників.

Отже, для ТОВ «Крона» дуже зручно мати систему «Клієн-Банк», адже вона заощадить витрати підприємства, час бухгалтера, а також дуже зручна для використання.

Також підприємству можна здійснювати термінові платежі без відвідування банку, використовуючи тільки мобільний телефон. Необхідно зателефонувати на певний номер, назвати оператору номер свого рахунку, суму платежу, реквізити одержувача і назвати пароль.

Останнім часом банківські платіжні картки (далі БПК) набувають усе більшої популярності як у підприємств, так і у приватних осіб. Адже це сучасний і універсальний, а головне – зручний платіжний засіб.

У ТОВ «Крона» було б за доцільне ввести використання БПК у двох напрямках: як корпоративну БПК і як зарплатну БПК.

Платіжна картка (зарплатна) – спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором.

Корпоративна платіжна картка – платіжна картка, яка дає змогу її держателю здійснювати операції за картрахунком юридичної особи або фізичної особи – підприємця.

Для того, щоб почати використовувати корпоративні БПК (далі – КБПК), у ТОВ «Крона» має відкрити в АТ «Райффайзен Банк Аваль» поточний картрахунок. Банк має видати КБПК на ім'я довіреної особи підприємства. Таким чином, клієнт банку і власник карт рахунку – юридична особа, а держатель КБПК – довірена особа, уповноважена керівництвом проводити розрахунки від імені підприємства. Працівник отримує корпоративну картку у

користування на підставі довіреності. Банк відкриває єдиний картрахунок для підприємства з оформленням необхідної кількості пластикових карток, відповідно до кількості визначених керівництвом підприємства працівників, які зможуть її утримувати та використовувати для господарських цілей. Слід зауважити, що грошові кошти, які перебувають на картрахунку суб'єкта господарювання є цільовими.

Отже, розвиток даної форми безготівкових розрахунків зумовлює необхідність вивчення питання облікового відображення відповідних операцій. Звертаючись до чинного законодавства України в частині методики бухгалтерського обліку розрахунків корпоративними банківськими картками, було встановлено, що на сьогодні відсутні офіційні методичні рекомендації щодо обліку таких розрахунків. В Плані рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції по його застосуванню немає жодних згадувань про відповідний об'єкт обліку. Тому виникає потреба дослідження досвіду інших країн в частині методики обліку банківських карток та аналізу їх нормативно-правової бази.

Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій до рахунку 31, на якому рекомендовано обліковувати наявність та рух грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, не передбачено окремого рахунку для обліку грошових коштів по картковому рахунку з корпоративними картками. Тому для удосконалення методики облікового відображення розрахунків з банківськими платіжними картками вважаємо за доцільне ввести субрахунок до рахунку 31: 317 «Грошові кошти на карткових рахунках». Аналітичний облік за даним субрахунком доречно вести за: видами валюти, в якій знаходяться кошти на окремому картрахунку; номером кожної корпоративної банківської картки в межах окремого картрахунку; установами банків; матеріально відповідальними особами. Наприклад, аналітичний облік можна організувати наступним чином:

317 «Грошові кошти на карткових рахунках»:

317.1 «Картрахунок в ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»

317.1.1 «Корпоративна картка № 26003356789004»,

317.1.1.1 «Корпоративна картка № 26003356789004 видана МВО»,

317.1.2 «Корпоративна картка № 26008068877127».

Кошти, списані з картрахунку, вважаються виданими підзвіт матеріально-відповідальній особі. Видача держателям банківських платіжних карток слід проводити на підставі розписки в отриманні або фіксації підписів МВО в спеціальному журналі. Також для забезпечення достовірного обліку руху отриманих корпоративних карток доречним є їх відображення на позабалансових рахунках як об'єктів суворого обліку.

У ТОВ «Крона» для ведення бухгалтерського обліку взагалі, і грошових коштів на рахунках в банках зокрема використовується програма «1С: Підприємство».

Для кращого функціонування рекомендуємо ТОВ «Крона» впровадження системи електронного документообігу «М.Е.Дос». Ця система електронного документообігу – найкращий помічник у роботі з різними типами документів.

З системою «М.Е.Дос» дуже швидко і легко створювати всі необхідні документи, підписати ці документи електронним цифровим підписом. Крім того, програма надає можливість обмінятися податковими накладними та квитанціями про їх реєстрацію з контрагентами, запросити й одержати виписки з даного реєстру, перевірити, зашифрувати і зберегти електронні документи в єдиній системі. Також є можливість за лічені секунди відправити звіти в контролюючі органи та отримати квитанції про прийом та обробку відправлених документів (звітів, податкових накладних).

Отже, на сьогоднішній день важливо пристосувати українські стандарти до зарубіжних і вдосконалювати наявну систему організації обліку грошових коштів на рахунках в банках. Перехід на дистанційну систему обслуговування «Клієнт-Банк» сильно вплине на мобільність та оперативність ведення розрахунків у ТОВ «Крона», звільнить частину часу працівників для виконання ними інших обов'язків та полегшить процедуру як інвентаризації грошових коштів на рахунках в банку, так і контроль за розрахунками. У досліджуваному

підприємстві виявлено проблему облікового відображення розрахунків банківськими платіжними картками (корпоративні картки підприємства). В результаті дослідження було окреслено власне бачення методичного підходу до бухгалтерського обліку відповідних розрахунків. Це, в свою чергу, дозволить підвищити аналітичність облікової інформації про рух та наявність грошових коштів суб'єкта господарювання та задовольнити управлінські потреби керівництва.

Запропоновані заходи полегшать роботу бухгалтера ТОВ «Крона» та зекономлять його час. А також дозволять:

- оптимізувати документообіг та удосконалити облікові роботи на підприємстві;
- значно зменшити витрати, пов'язані з транспортуванням, зберіганням готівки, складанням та наданням звітності;
- удосконалити аналітичний облік на підприємстві з метою отримання детальної інформації про грошові кошти;
- виявити помилки у бухгалтерському та податковому обліку операцій з грошовими коштами, і як наслідок посилити відповідальність серед працівників та попередити фінансові санкції з боку податкових органів.

Таким чином, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день є багато напрямків, за якими можна вдосконалювати наявну систему організації обліку грошових коштів на рахунках в банках. Важливо активно переймати зарубіжних позитивний досвід і пристосувати українські стандарти до зарубіжних.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ НА РАХУНКАХ В БАНКАХ

3.1. Організаційні засади аналізу та внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках

У зв'язку з постійними змінами зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на результати господарської діяльності, посиленням зацікавленості в раціональності та доцільності розпорядження підприємством наявними ресурсами зростає необхідність проведення своєчасного і якісного аналізу та контролю господарської діяльності.

Забезпечення ефективного функціонування ТОВ «Крона» потребує економічно грамотного управління його діяльністю, яке багато в чому визначається умінням аналізувати. За допомогою аналізу вивчають тенденції розвитку, досліджують фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовують плани та управлінські рішення, здійснюють контроль за їх виконанням, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства, виробляють економічну стратегію його розвитку. Недооцінка ролі аналізу, помилки в планах і управлінських діях у сучасних умовах завдають відчутних втрат. Навпаки, ті підприємства, на яких належним чином організовано аналіз, мають добрі результати, високу економічну ефективність [18, с. 3].

ТОВ «Крона» складає звіт про рух грошових коштів, який використовується як інструмент аналізу фінансового стану. Аналітична цінність звіту посилюється тим, що у ньому крім інформації про рух коштів підприємства за звітний період наводяться відповідні дані за попередній період.

Отже, аналіз допоможе об'єктивно оцінити надходження та вибуття грошових коштів підприємства, можливості його внутрішнього самофінансування, перспективну платоспроможність і ступінь ризику

укладення договорів, контрактів та угод. Здійснюється зовнішній та внутрішній аналіз грошових коштів [24, с. 164].

В процесі економічного аналізу руху грошових коштів на підприємстві використовуються такі методи:

1) Порівняння – це метод, за допомогою якого явище, що аналізується, порівнюється з іншим одно-якісним явищем з метою виявлення загальних рис або відмінностей між ними.

2) Використання абсолютних, відносних, середніх величин в економічному аналізі.

3) Метод елімінування, який застосовується для розрахунку впливу факторів на зміну результативного показника і складається з чотирьох способів (прийомів): спосіб абсолютних різниць; спосіб відносних різниць; спосіб ланцюгових підстановок; індексний спосіб.

4) Балансовий спосіб, який використовується для визначення співвідношень, пропорцій двох груп взаємопов'язаних урівноважених показників, підсумки мають бути тотожними.

5) Графік. На графіку більш виразно проявляються тенденції і зв'язки показників, що вивчаються. Вони використовуються при побудові різних схем для наочного відображення внутрішньої побудови об'єкта, який вивчається, послідовності технологічних операцій взаємозв'язку між результативними і факторними показниками.

6) Табличний метод відображення аналітичних даних. Результати аналізу, як правило, відображаються у вигляді таблиць. Аналітична таблиця являє собою систему думок, суджень, які виражаються мовою чисел.

Застосування тих чи інших методів залежить від мети і глибини аналізу, об'єкта дослідження, технічних можливостей виконання розрахунків тощо [24, с. 9].

Завдання аналізу грошових коштів на рахунках в банках у ТОВ «Крона» наведено на рис. 3.1.

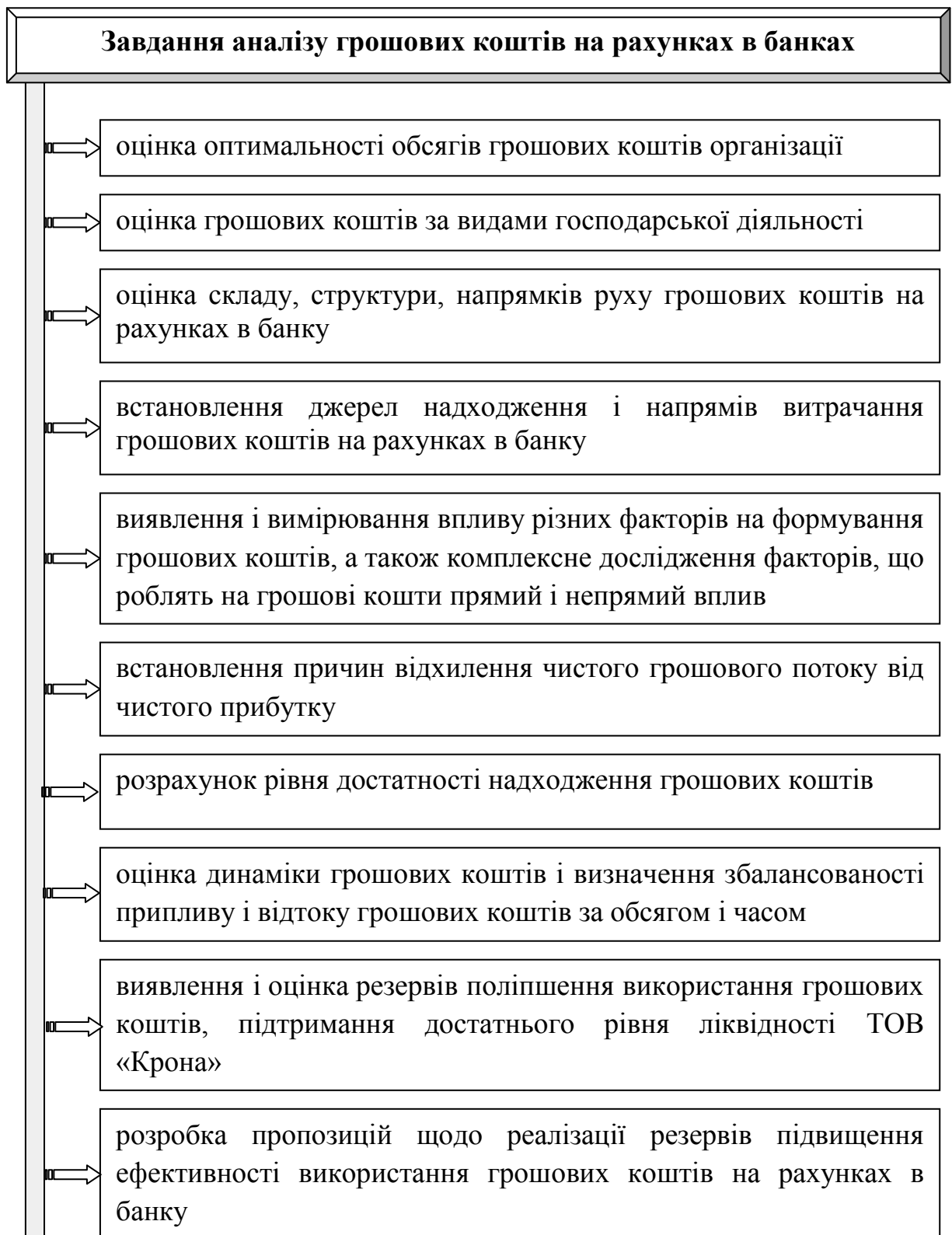

Рис. 3.1. Завдання аналізу грошових коштів на рахунках в банках у ТОВ «Крона»

Джерелами інформації для аналізу руху грошових коштів є:

- первинна документація з обліку грошових коштів на рахунках підприємства;
- виписки банків про рух грошових коштів;
- реєстри аналітичного та синтетичного обліку за рахунками: 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти» (Журнал-ордер 1 с.-г. і відомості 1.1 с.-г., 1.2 с.-г., 1.3 с.-г.);
- звітність про використання та стан грошових коштів (баланс (ф. №1); звіт про рух грошових коштів (ф. №3); примітки до річної фінансової звітності (ф. №5)).

Внутрішньогосподарський контроль – є видом економічного контролю власника, являє собою систематичне спостереження та перевірку ефективності використання активів та зобов'язань підприємства, виробництва при найменших витратах, повне збереження майна, профілактика безгосподарності та розкрадання, законність та доцільність господарських операцій та процесів, що здійснюються керівництвом підприємства або уповноваженим ним посадовою особою (органом) з метою формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригування для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним способом.

Окремі науковці внутрішньогосподарський контроль називають внутрішнім контролем. Проте, у будь-якому випадку слід мати на увазі, що внутрішній контроль може розглядатися не лише щодо окремого підприємства, але і як внутрішній відомчий контроль.

Метою внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках є забезпечення збереження грошових коштів, повноти оприбуткування, раціонального та економного використання, дотримання встановленого порядку безготівкових розрахунків.

Завдання внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках наведено на рис. 3.2.

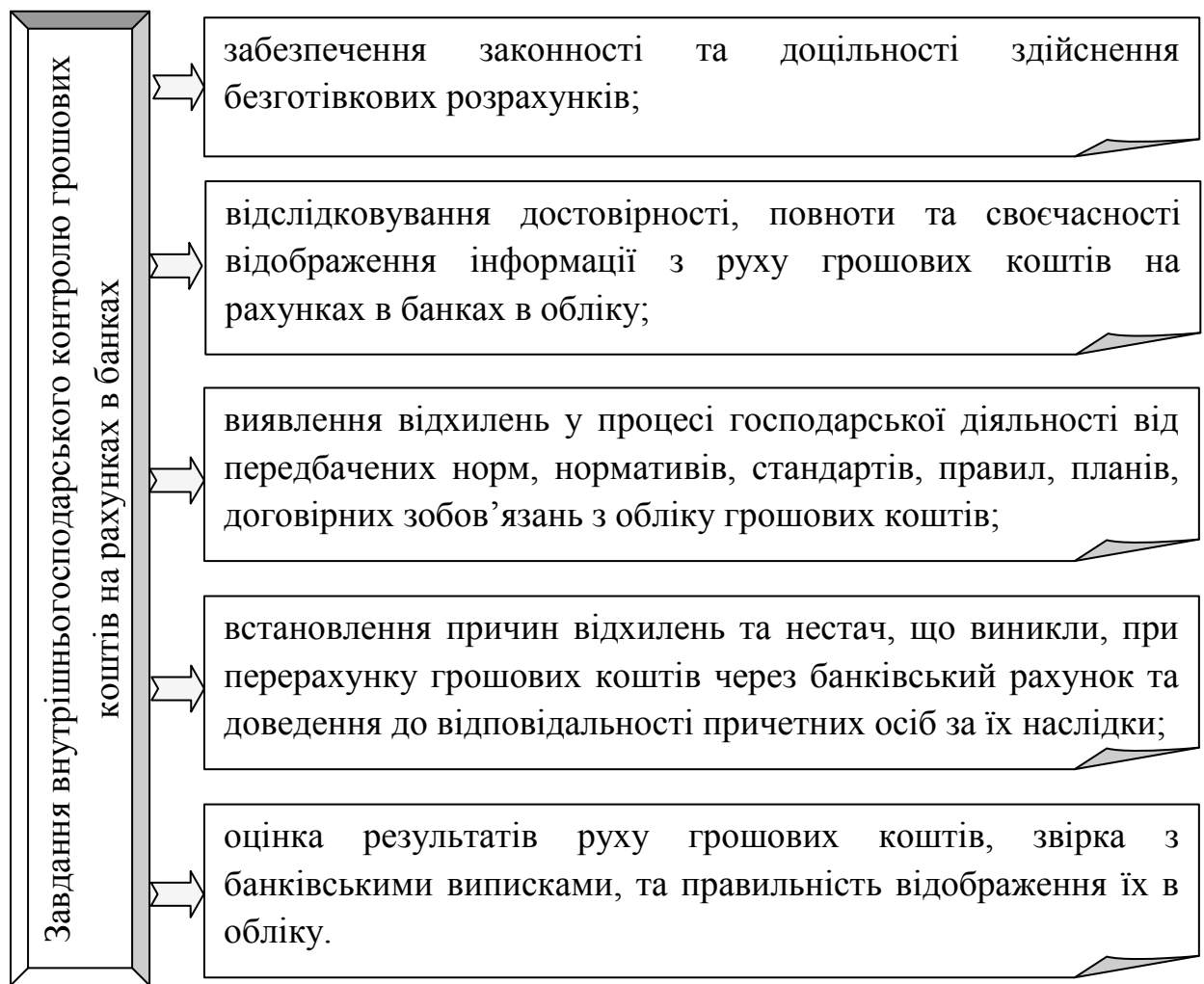

Рис. 3.2. Завдання внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках

Послідовність проведення перевірки здебільшого залежить від поставлених завдань. Однак перевіряючому доцільно скласти схему перевірки, яка має передбачати такі складові: перевірка правильності складання виписок банку; вивчення відповідності надходження сум грошових коштів на рахунки банку даним первинних документів і облікових записів; вивчення корінців чеків для підтвердження повноти отримання грошових коштів у касу; перевірка відповідності отриманих з рахунків банку коштів коштам, оприбуткованим по касі; вивчення напрямів використання грошових коштів з позиції їх доцільності і законності; встановлення правильності заповнення регістрів синтетичного обліку; визначення правильності складання бухгалтерських записів з

відображення руху грошових коштів; перевірка правильності записів у формах фінансової звітності підприємства.

Внутрішньому контролеру доцільно застосовувати такі методичні прийоми:

- нормативна перевірка щодо відповідності правилам оформлення банківських документів;
- зустрічна перевірка в банках, коли є підозра на недостовірність, а також під час виявлення відсутності окремих виписок банків чи відповідних первинних документів до них;
- арифметична перевірка щодо правильності установлення залишків, загальних оборотів по кожній виписці банку.

Джерелами інформації для внутрішньогосподарського контролю банківських операцій у ТОВ «Крона» є:

- ✓ виписки банків із відповідних рахунків, що є підставою для здійснення прибутково-видаткових операцій (копії платіжних доручень, меморіальних ордерів, корінці грошових і розрахункових чеків тощо);
- ✓ облікові реєстри за рахунками 311 «Поточний рахунок у національній валюті»;
- ✓ інші облікові реєстри, в яких відображаються операції, пов'язані з використанням грошових коштів на рахунках банку;
- ✓ баланс, звіт про рух грошових коштів та інші форми фінансової звітності.

Внутрішньогосподарський контроль як складовий компонент управління підприємством виступає засобом зв'язку між об'єктом і системою управління, надаючи інформацію щодо фактичного стану керованого об'єкта, фактичного виконання прийнятого рішення.

3.2. Аналіз грошових коштів на рахунках у банках

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умов здійснення безперервного руху грошових коштів – їх надходження та витрачання, забезпечення наявності певного вільного залишку на банку.

Аналіз грошових коштів та управління грошовими коштами є одним з найважливіших напрямів діяльності головного бухгалтера. Воно включає в себе розрахунок часу обороту грошових коштів (фінансовий цикл), аналіз грошового потоку, його прогнозування, визначення оптимального рівня грошових коштів. Таким чином, одним з основних завдань управління грошовими ресурсами є оптимізація їх середнього поточного залишку.

Розглянемо динаміку і структуру грошових коштів та їх еквівалентів у ТОВ «Крона» у 2017-2019 рр. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

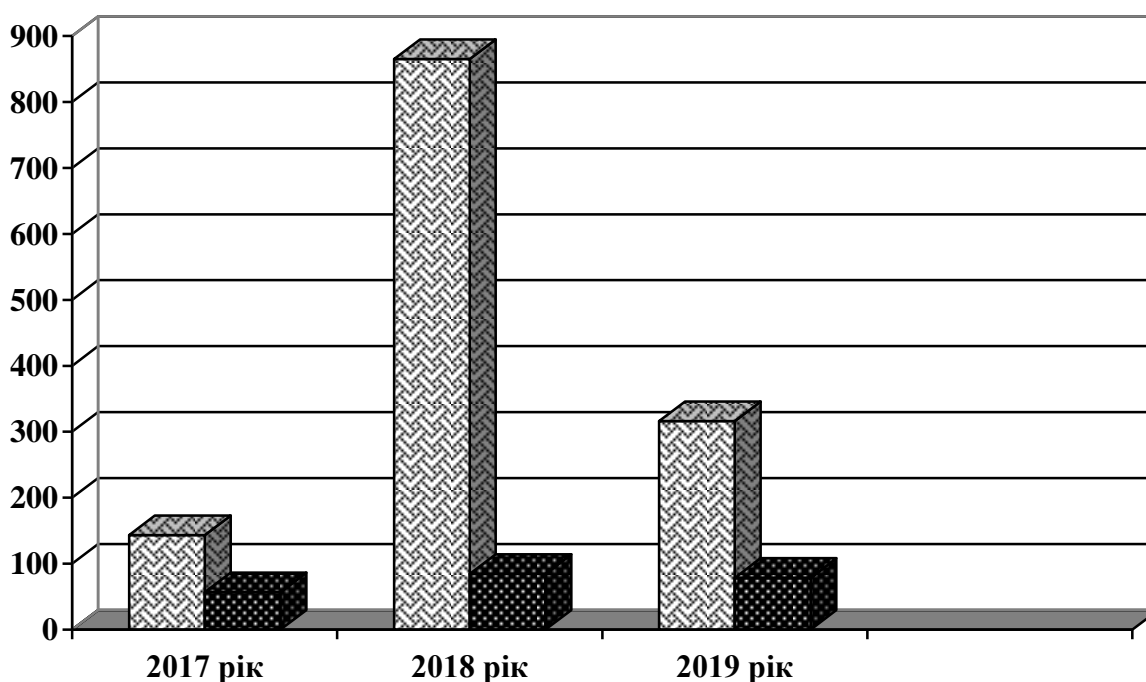
Динаміка і структура грошових коштів та їх еквівалентів у ТОВ «Крона»

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2017	2018	2019	2019 р. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.
Готівка	-	-	-	-	-
Кошти на поточному рахунку	143,4	865,2	316,3	+172,9	-548,9
Кошти на інших рахунках в банку (акредитиви, чекові книжки)	57,0	84,3	78,4	+21,4	-5,9
Грошові кошти в дорозі	-	-	-	-	-
Еквіваленти грошових коштів	-	-	-	-	-
Разом	200,4	949,5	394,7	+194,3	-554,8

Як бачимо з табл. 3.1, майже всю частку у залишках грошових коштів та їх еквівалентів у ТОВ «Крона» становлять гроші на поточному рахунку в банку (у 2017 р. – 71,6 %, у 2018 р. – 91,1 %, а у 2019 р. – 80,1 %), а незначну частку –

кошти на інших рахунках в банку (у 2017 р. – 28,4 %, у 2018 р. – 8,9 %, а у 2019 р. – 19,9 %). У 2019 році відносно 2017 р. кошти на поточному рахунку збільшилися на 172,9 тис. грн, а відносно 2018 р. зменшилися на 548,9 тис. гривень. Отже, сума грошових коштів і їх еквівалентів у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшилась на 194,3 тис. грн, а відповідно до 2018 р. зменшилася на 554,8 тис. гривень.

Зміну залишку грошових коштів на поточному та інших рахунках в банку у ТОВ «Крона» на кінець 2017 – 2019 рр. зобразимо графічно на рис. 3.3.

▨ Кошти на поточному рахунку в банку, тис. грн. ■ Кошти на інших рахунках в банку, тис. грн.

Рис. 3.3. Залишок грошових коштів на поточному рахунку в банку у ТОВ «Крона» на кінець 2017 – 2019 рр.

Як бачимо на рис. 3.3, у ТОВ «Крона» не спостерігається певної тенденції зміни залишків грошових коштів як на поточному рахунку в банку, так і на інших рахунках в банку. Адже, у 2018 році спостерігається збільшення коштів як на поточному рахунку в банку, так і на інших рахунках в банку, а у 2019 році – зменшення.

Для забезпечення ефективної діяльності ТОВ «Крона» необхідно здійснювати оцінку своєї ліквідності і платоспроможності у короткій перспективі.

Платоспроможність – це здатність підприємства сплачувати кошти за своїми зобов'язаннями, що вже настали і потребують негайного погашення, за рахунок наявних грошей на банківських рахунках або в готівці.

Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в кошти платежу. Чим менше час, необхідний для перетворення окремого виду активів, тим вища його ліквідність. Таким чином, ліквідність підприємства – це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості. Результат розраховується як коефіцієнт ліквідності за інформацією з відповідної фінансової звітності [34, с. 223].

Оцінку ліквідності у ТОВ «Крона» виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До них належать:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності,
- коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт поточної ліквідності),
- коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття).

Структурно-динамічні зміни, що відбулись в активній та пасивній частині балансу ТОВ «Крона» мали суттєвий вплив на рівень його ліквідності і платоспроможності. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних активів для погашення поточних зобов'язань із кредиторської заборгованості.

Здійснимо аналіз ліквідності ТОВ «Крона» у табл. 3.2.

Аналіз ліквідності ТОВ «Крона»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення 2019 р. до 2017 р. (+,-)	Відносне відхилення 2019 р. до 2017 р., %
	2017	2018	2019		
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,38	2,76	1,87	-0,51	78,6
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,89	0,69	0,42	-0,47	47,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,08	0,02	-	100,0

Як бачимо з даних табл. 3.2, у ТОВ «Крона» у 2019 році порівняно з 2017 роком показники ліквідності зазнали змін. Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,2...0,3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «Крона» показав, що у 2017 році підприємство 2 % поточних зобов'язань може погасити негайно за рахунок найліквідніших активів (наявних грошових коштів), у 2018 році цей показник зріс до 8 % і у 2019 р. зменшився знову до 2%.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,6. У ТОВ «Крона» протягом 2017-2018 рр. коефіцієнт швидкої ліквідності був достатнім, а у 2019 р. був нижчим за нормативне значення і мав тенденцію до зниження, що є негативно.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує, яку частину поточної заборгованості підприємство може покрити за рахунок оборотних активів. Він дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Протягом аналізованого періоду на досліджуваному підприємстві цей показник зменшився на 0,51 і у 2019 році становив 1,87. Можна зробити висновок про те, що дане підприємство володіє незначним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам.

Слід зазначити, мистецтво фінансового менеджера підприємства виявляється в тому, щоб на поточних рахунках грошей було не менше (але не більше), ніж потрібно для виконання поточних платежів, а решта їх була вкладена в матеріальні та інші ліквідні активи. Досягнення такого стану сприяє, зокрема, грамотне складання платіжних календарів.

Вважається, що у підприємства на поточному рахунку має бути залишок коштів, який дорівнює різниці між кредиторською заборгованістю усіх видів, строки оплати якої настають протягом найближчого періоду (наприклад, тижня або декади), і поточною дебіторською заборгованістю на користь підприємства, платежі за якою очікуються у той самий період.

Отже, зробивши аналіз ліквідності ТОВ «Крона», можна сказати, що підприємство у 2019 році не є абсолютно ліквідним, тобто воно не спроможне швидко реалізовувати активи й одержувати гроші для оплати зобов'язань.

3.3. Внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках

Основну роль у системі фінансово-господарського контролю відіграє контроль грошового обігу та ефективності використання коштів.

Внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках – це сукупність методик і процедур, організованих керівництвом ТОВ «Крона» з

метою досягнення законності, економічної доцільності та достовірності банківських документів.

Об'єктами контролю є операції з відкриття рахунків в банках та переказу грошових коштів із рахунків підприємства на рахунки його контрагентів в установах банків.

ТОВ «Крона» всі безготівкові розрахунки по основній діяльності здійснює через установи банків і під їх безпосереднім контролем.

Контроль банківських операцій проводиться суцільно по кожному без виключення рахунку. Перевірка банківських операцій проводиться хронологічним способом, тобто характер окремої операції аналізується за видами надходжень і видатків розрахункового рахунку. Перевіряючий обов'язково повинен звернути увагу на всі документи, що підтверджують рух грошових коштів. Особливу увагу слід приділити поточному рахунку. Під час контролю операцій на рахунках у банку на поточному рахунку у ТОВ «Крона» з'ясовують:

- які саме рахунки і в яких установах банків відкриті;
- відповідність суми в банку сумам, вказаним в додатках до них.

Відповідно до цього відбираються всі виписки банків. Контроль операцій з надходження та перерахування готівки у ТОВ «Крона» здійснюється шляхом зіставлення записів виписки за рахунком в банку з документами, прикладеними до неї. Додані до виписки банку первинні документи групуються певним порядком: спочатку – всі прибуткові, а потім – усі видаткові.

Насамперед проводиться формальна перевірка платіжних доручень:

- наявність штампу установи банку;
- дата проведення по банку;
- підпис кредитного інспектора.

Перш за все необхідно звірити залишки грошових коштів рахунку, що перевіряється, з виписками, даними бухгалтерського обліку і звітності. Перевірка банківських виписок повинна поєднуватись із вивченням банківських операцій по суті. При цьому перевіряючий має з'ясувати:

- ✓ чи мали місце незаконні банківські операції;
- ✓ чи повно і своєчасно оприбутковані та оплачені матеріальні цінності;
- ✓ чи вірно відображені в обліку і законно використовувалися чекові книжки для безготівкових розрахунків;
- ✓ чи видаються вони підзвітним особам під розписку;
- ✓ чи повністю представлені банківські операції;
- ✓ чи правильно і цілеспрямовано використовуються отримані кредити;
- ✓ чи є правильними та законними операції з акредитивами.
- ✓ чи складаються звіти про використання книжок.

При розрахунках платіжними дорученнями важливо систематично контролювати законність та економічну доцільність перерахування коштів.

Послідовність наступного контролю операцій на рахунках у банку у ТОВ «Крона» представлена на рис. 3.4.

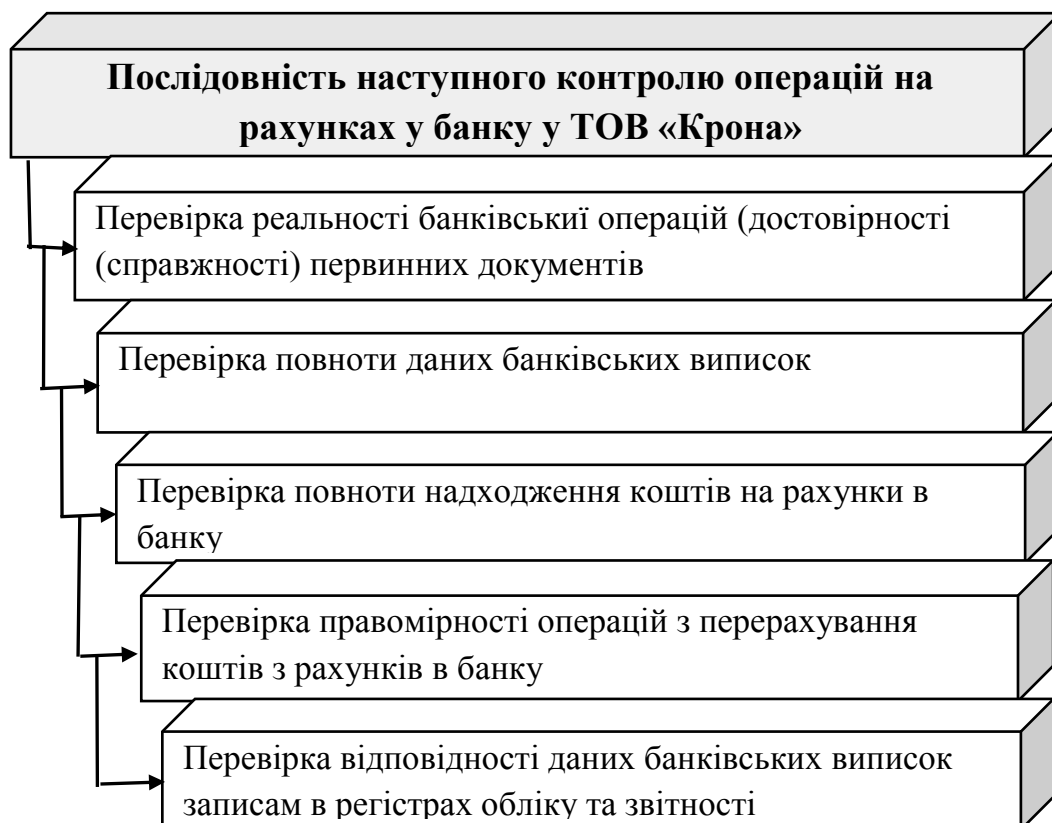

Рис. 3.4. Послідовність наступного контролю операцій на рахунках у банку у ТОВ «Крона»

Під час контролю реальності банківських операцій головний бухгалтер ТОВ «Крона», підтверджує автентичність (справжність) документів. Бувають випадки, коли їх підробляють або прикладають до виписок не повністю, що дає можливість, застосовуючи неправильну кореспонденцію, приховувати зловживання.

У разі виникнення сумнівів у справжності документа (відсутність банківського штампа, виправлені перерахованих сум, найменування одержувача коштів, дати здійснення операції) проводиться зустрічна перевірка платіжних документів, що зберігаються у справах підприємства із платіжними документами банку або контрагента з операції [43, с. 6].

Повноту банківських виписок у ТОВ «Крона» встановлюють за нумерацією їх сторінок, перенесеного залишку коштів на рахунку. Якщо у виписці виявлені необумовлені виправлення, підчищення або закреслення, слід провести зустрічну звірку даних виписки із записами в першому примірнику особового рахунку, що знаходиться в установі банку.

Контролер перевіряє достовірність і повноту виписок для кожного рахунку в банку, для цього необхідно уточнити наявність відповідних реквізитів, підписів працівників банку, банківського коду операцій, послідовність нумерації сторінок і правильність переносу залишків грошей на відповідному рахунку із однієї виписки в іншу. Залишок коштів на кінець періоду попередньої виписки банку для відповідного рахунку обов'язково дорівнює залишку на початок періоду в наступній виписці рахунку банку. За наявності у виписках банку підчисток, не зумовлених виправлень сум чи кодів операцій, а також в інших випадках, які викликають сумнів щодо їх достовірності, перевіряючому необхідно перевірити відповідність виписки з випискою і виправдувальними документами установи банку. Якщо під час контролю виявляють відсутність окремих виписок банку, то важливо отримати з банку завірені копії. Документи, прикладені до виписок банку, вивчають насамперед з погляду законності.

У процесі контролю зіставленню підлягають залишки коштів відображені у виписках з рахунків в банках із залишками, що значаться за обліковими й звітними даними. Однак рівність залишків не гарантує тотожності оборотів за виписками банку й за балансовим рахунком, оскільки при обробці може бути допущене навмисне зменшення оборотів за дебетом і кредитом рахунка на однакові суми з метою приховання зловживань. Тому слід контролювати відповідність оборотів за дебетом і кредитом розрахункового рахунка з виписками банку за кожний місяць даним оборотів за обліковими регістрами.

Враховуючи те, що усі банківські установи в Україні використовують комп'ютерну систему обліку, а банківські виписки видаються клієнтам на кожний день здійснення операцій, необхідно звірити вхідні і вихідні залишки не лише за випискою, але й за датами здійснення попередніх операцій. Це дає змогу виявити знижені банківські виписки за конкретний день, за якими проводяться дві операції, а саме надходження коштів і перерахування різним організаціям в рахунок оплати товарів (робіт, послуг), які за даними бухгалтерського обліку не оприбутковуються і не знаходяться в залишках під час проведення інвентаризації.

Внутрішньому контролеру доцільно звірити номери корінців грошових чеків з банківськими виписками, пам'ятаючи про те, що три останні цифри номера чека заносяться до виписки, а вже потім перевірити одержання і повноту оприбуткування грошових коштів за Касовою книгою. Якщо виникають розбіжності між аналітичним і синтетичним обліком по розрахункових операціях з поточним рахунком, то необхідно аж до звіряння із Головною книгою переконатись у правильності складання журналу-ордера № 1 с.-г.

Повноту надходження грошей на розрахунковий рахунок встановлюють шляхом порівняння суми, належної до надходження на розрахунковий рахунок за певний період, із фактичними надходженнями.

Суму доходів розраховують наступним чином:

✓ за даними з реалізації продукції, товарів та послуг встановлюють суму виручки, належної до отримання. Вона може бути збільшена за рахунок погашення дебіторської заборгованості на початок періоду й зменшена за рахунок її зменшення;

✓ до розрахунку слід також врахувати кошти, що надходять за різноманітні штрафи, пені, неустойки, суми банківських кредитів та інші надходження від звичайної діяльності підприємства.

Розрахована сума надходжень зіставляється з надходженням за розрахунковим рахунком за певний період. У випадку відхилення слід здійснити перевірку повноти надходження грошей, їх відображення на розрахунковому рахунку, правильності ведення обліку за розрахунковим рахунком та іншими банківськими операціями [56, с. 3].

Контроль видатків за рахунками в банку у ТОВ «Крона» здійснюється двома етапами (рис. 3.5).

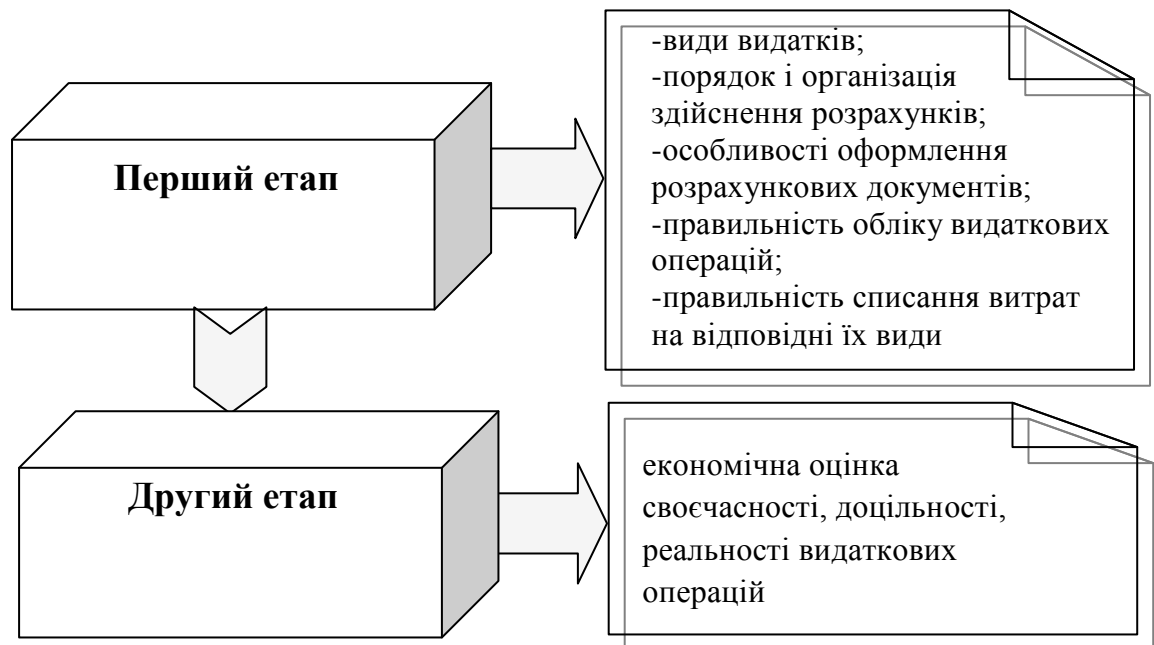

Рис. 3.5. Етапи контролю видатків за рахунками в банку у ТОВ «Крона»

Порядок контролю правомірності видаткових операцій аналогічний розглянутій вище перевірці операцій за надходженнями. Перевіряючи витрати

на придбання сировини та матеріалів, оплату за виконані послуги, вивчають документи, що підтверджують закупку цінностей, повноту виконання робіт, надання послуг.

В деяких випадках за результатами документальної перевірки таких операцій може бути прийнято рішення про проведення інвентаризацій, контрольних обмірів, аналізів якості закупленої сировини та матеріалів.

Окремо досліджують операції з перерахування коштів за погашенням довготермінової кредиторської заборгованості. В умовах налагодженої роботи заборгованість протягом певного проміжку часу повинна погашатись.

Зволікання з погашенням заборгованості свідчать про незадовільну роботу окремих служб і посадових осіб підприємства. Також перевіряють окремо випадки погашення кредиторської заборгованості не стягнутої вчасно. Встановлюють також кому була перерахована сума заборгованості й чи не було випадків не оприбуткування отриманих цінностей, придбаних за рахунок погашення кредиторської заборгованості.

Одночасно у ТОВ «Крона» з'ясовують правильність кореспонденції рахунків і записів в облікових регістрах.

Інколи зловживання може бути приховане шляхом складання неправильних бухгалтерських записів (проводок), не підтверджених документами, а також сторнувальних записів без документальних підтверджень і без дійсної потреби, або неправильним підрахунком чи перенесенням підсумків з однієї сторони регістру на іншу.

Під час контролю операцій з валютними коштами також слід перевірити:

- наявність перекладу українською мовою текстів платіжних документів, що стали підставою для оплати їх в іноземній валюті з валютного рахунку;
- правильність розрахунків перевідного курсу інвалюти в гривні;
- дотримання строків та порядку декларування валютних цінностей, доходів та майна за межами України;
- дотримання термінів повернення валютної виручки (поставки товару) за експортно-імпортними операціями.

Відповідно до вимог статті 1 Закону України «Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням, (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей» збитки завдані підприємству, установі, організації працівниками внаслідок недостачі іноземної валюти, а також платіжних документів та інших цінних паперів у іноземній валюті відшкодовуються в сумі еквівалентній потрібній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день виявлення завданих збитків.

Обґрунтованість відкриття й використання акредитивів, чеків з лімітованих і не лімітованих чекових книжок на підприємстві перевіряють окремо за кожним аналітичним рахунком відкритих акредитивів, отриманих чекових книжок. На основі зіставлення дебетових і кредитових записів за субрахунками 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» із записами субрахунків 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 601 «Короткострокові кредити банків в національній валюті», 602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті», з'ясовують достовірність відображення в обліку відкритих акредитивів, одержаних чекових книжок та операцій закриття акредитивів, повернення невикористаних чекових книжок.

У процесі внутрішньогосподарського контролю банківських операцій за всіма рахунками необхідно зіставити документи із записами за виписками банку з регістрами бухгалтерського обліку за відповідними рахунками і Головною книгою та балансом ТОВ «Крона».

Перевірка самої виписки проводиться в розрізі кожної суми за дебетом та кредитом з підтверджувальними документами. Кожна сума, яка зазначена у виписці банку звіряється не тільки з первинними документами, але і записами в журналі-ордері 1с-г., відомості 1.2 та іншими реєстрами обліку з метою з'ясування повноти відображення кожної суми.

Крім того, необхідно підрахувати суми оборотів по банку за період, звірити ці обороти і сальдо за відповідними рахунками бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках банку.

Використовуючи дані відомості № 1.2, контролер розрахунковим шляхом перевіряє правильність визначення залишку грошей на поточному рахунку ТОВ «Крона» на кінець місяця. Додатково необхідно виконати порівняння отриманого залишку з даними про залишок на кінець місяця у виписці банку. Початковий залишок коштів на поточному рахунку у відомості № 1.2 за наступний місяць повинен дорівнювати кінцевому залишку, зазначеному в попередній відомості.

Встановлені розбіжності уточнюються на підставі первинних виправдувальних документів і виписок банку, їх причини і винуватці. Виявлені при цьому зустрічними звірками розбіжності між даними підприємства, що перевіряються, і даними установи банку та інших організацій оформляються проміжними актами. Одночасно винні посадові особи надають письмові пояснення.

Разом з тим контролеру необхідно також виявити:

- чи не допускалося неправильного перерахування авансів і платежів за безтоварними рахунками та іншими незаконними операціями;
- чи правильно і своєчасно використовувалися кредити банку під сезонне накопичення товарно-матеріальних цінностей за неоплаченими рахунками замовника за виконані роботи;
- чи правильно відображені в обліку операції з перерахування коштів на лімітовані чекові книжки і чи дотримується встановлений порядок їхнього використання.

Відповідальність за дотримання порядку ведення операцій з готівкою покладається на керівника ТОВ «Крона». Особи, винні в порушенні порядку ведення операцій з готівкою, притягуються до відповідальності в установленому чинним законодавством порядку.

У ТОВ «Крона» внутрішньогосподарський контроль сприяє виявленню помилок та порушень на етапі, коли виправити їх ще можна, при цьому не зазнавши серйозних наслідків.

Отже, постійне проведення внутрішньогосподарського контролю знижує випадки шахрайства та сприяє розвитку підприємства. Адже, внутрішній контроль руху грошових коштів на рахунках в банку і законності здійснення розрахунків відіграє важливу роль в досягненні як стратегічних, так і оперативних цілей, які спрямовані на підвищення платоспроможності та ефективності управління підприємством.

3.4. Узагальнення матеріалів аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках та шляхи їх поліпшення

Узагальнення матеріалів аналізу – це кінцевий етап аналітичної роботи. Систематизовані та оброблені результати аналізу можуть оформлятися як безтекстовим способом – у вигляді таблиць, схем, діаграм, графіків, номограм, так і описовим – у вигляді текстів довідок, актів перевірок, аналітичних та доповідних записок, пояснювальних записок до звітів, у яких послідовно й логічно викладено результати аналізу згідно з передбаченим планом аналітичної роботи.

За наслідками аналізу складається наказ за підписом керівника ТОВ «Крона». Він є обов'язковим для всіх працівників підприємства, і за його виконанням встановлюється дійовий і повсякденний контроль, що забезпечить ефективне функціонування господарюючих суб'єктів.

В сучасних умовах методика аналізу грошових коштів на рахунках в банках потребує уточнення, доповнення та інтерпретації з урахуванням трансформаційних процесів економіки країни та впливу факторів зовнішнього середовища. Подальшого вивчення потребує комплекс питань, пов'язаних з визначенням впливу якості інформаційного забезпечення на ефективність

аналізу господарської діяльності, обґрунтованість прийняття управлінських рішень та пошук внутрішніх джерел економічного зростання підприємства.

Отже, можна сформувати потужну аналітичну основу для прийняття управлінських рішень у сфері грошових коштів на рахунках в банках. Використання результатів аналізу – важливий етап завершення аналітичної роботи, що зводиться до використання розроблених у процесі аналізу конкретних пропозицій до усунення виявлених недоліків, раціонального використання коштів, удосконалення діяльності підприємства.

Внутрішньогосподарський контроль грошових коштів на рахунках в банках у ТОВ «Крона» здійснюється спеціально створеним на підприємстві підрозділом, який підпорядковується власнику. Основним і найбільш складним етапом роботи контролера є узагальнення матеріалів внутрішнього контролю. Адже, з великої кількості фактів і випадків він має відібрати основні, реальні й документально обґрунтовані. За результатами перевірки складають звіт, акт або довідку про проведену роботу, звітують перед керівництвом, дають оцінку, рекомендації, поради та інформацію.

Робота служби внутрішньогосподарського контролю у ТОВ «Крона» організовується у відповідності з календарними та індивідуальними планами робіт, які затверджує керівник підприємства. По закінченні будь-якого виду робіт особа, яка здійснює контроль подає керівникові ТОВ «Крона» звіт із вказуванням виявлених або можливих порушень операцій з грошовими коштами на рахунках в банках. Робота вважається завершеною тоді, коли проблеми, поставлені у звіті, розглянуто керівником підприємства і видано офіційне розпорядження про прийняття (неприйняття) певних рекомендацій.

Узагальнення результатів внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках включає комплекс методичних прийомів щодо узагальнення та систематизації отриманих результатів, необхідних для прийняття рішення з усунення виявлених недоліків діяльності підприємства. Зокрема, складаються відомості обстежень; однорідні недоліки групуються в таблицях, схемах, графіках, інших синтезованих документах.

Групування недоліків, які виявлені в діяльності підприємства ТОВ «Крона» здійснюється, як правило, в Журналі перевіряючого у відповідності до структури висновку (акту). Для кожного розділу висновку служба внутрішнього контролю відводять окремі сторінки, де здійснюються записи однорідних недоліків.

Підсумковим документом, де узагальнюються результати перевірки виробничої та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Крона», є висновок (акт). Перед його складанням уточнюються матеріали перевірки, зафіксовані проміжними робочими документами перевіряючих (Журналами перевіряючих, проміжними актами, довідками, аналітичними, таблицями, групувальними та співставними відомостями, письмові пояснення посадових осіб та ін.), нормативні акти, що порушені, обмірковуються виробничі ситуації.

Всесторонньо перевірені й обґрунтовані стосовно нормативних документів факти порушень і зловживань в систематизованому вигляді лаконічно викладаються керівником служби внутрішнього контролю ТОВ «Крона» у заключному висновку (акті).

При цьому в акті зазначається звітний період, до якого відносяться виявлені недоліки, назва документу, що відображає таку господарську операцію, відповідний нормативний акт, зміст недоліків, посадові особи, відповідальні за виявлені недоліки, сума завданого матеріального збитку та матеріально-відповідальні особи. Також, зазначаються заходи, що необхідно вжити для усунення допущених недоліків, ліквідації їх наслідків і попередження їх в майбутньому.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що в умовах сьогодення здійснення внутрішньогосподарського контролю взагалі та грошових коштів на рахунках в банках зокрема є дуже важливим. Проте керівництво підприємств дуже часто недооцінює роль внутрішнього контролю і тому нехтує ним.

На нашу думку, одним із шляхів удосконалення та підвищення результативності внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на

рахунках в банках є модернізація планування контрольного процесу: використання сіткового планування, яке добре зарекомендувало себе у сфері економіки та може успішно застосовуватися і в контрольній діяльності. Суттю сіткового планування є умовне, схематичне відображення за допомогою геометричних фігур запланованих дій. Фігури з'єднуються стрілками, що позначають зв'язок попередніх з логічно обґрунтованими подальшими діями.

Зауважимо, що для забезпечення ефективності контролю грошових коштів на рахунках в банках доцільно враховувати наукову організацію праці. Основним елементом у контрольній діяльності є оптимізація процесів використання праці працівників відділу внутрішнього контролю, матеріальних засобів та інформаційних ресурсів. Необхідно періодично перерозподіляти обов'язки між працівниками, які мають необхідну кваліфікацію, для зменшення ризику виникнення порушень.

Отже, удосконалення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках може бути забезпечено за рахунок:

- оперативного застосування методів контролю грошових коштів на рахунках в банках;
- забезпечення не тільки зворотного, а й прямого зв'язку між структурними підрозділами, керованою і керівною системами;
- покращення якості законодавчого процесу, мета якого – розвиток методологічної бази, механізму формування та функціонування системи господарського контролю.

Отже, при ефективній взаємодії всіх елементів організації внутрішнього контролю він досягне своєї головної мети – забезпечення достовірності даних у процесі бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках в банках, повноту і своєчасність відображення господарських операцій в облікових регістрах та правильність ведення обліку відповідно до прийнятої облікової політики.

Систему контролю грошових коштів на рахунках в банках ТОВ «Крона» можна покращити за допомогою фінансового контролінгу, який являє собою

контролюючу систему, що забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільше пріоритетних напрямках фінансової діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від передбачених і прийняття оперативних управлінських рішень, що забезпечують її нормалізацію. Таким чином, пропонується удосконалити методику контролю грошових коштів на рахунках в банках шляхом запровадження системи внутрішнього контролінгу.

Щоб успішно виконувати свою роль у системі господарського управління, контроль повинен бути безперервним, об'єктивним, економічним, дієвим та науковим. Чітка організація внутрішньогосподарського контролю забезпечить оперативне виконання поставлених завдань, а саме: формування та надання керівнику інформації про грошові кошти на рахунках в банках; прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень; визначення можливості отримання у майбутньому економічних вигод. Такий підхід дозволяє побудувати раціональну систему внутрішнього контролю грошових коштів на рахунках в банках.

Дотримання усіх вищезазначених рекомендацій дозволить підприємству раціонально побудувати систему внутрішнього контролю, та допоможе тримати під контролем грошові кошти на рахунках в банках, наявність та ефективність їх використання.

Основним завданням ТОВ «Крона» є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими коштами на рахунках в банках, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу, прискорити обіг капіталу, мінімізувати вплив існуючих і потенційних ризиків, отримати прибуток.

Управління грошовими коштами на рахунках в банках підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній меті.

Ефективність управління грошовими коштами на рахунках в банках визначається синхронізацією надходжень і виплат, а також підтримкою постійної платоспроможності підприємства.

Таким чином, з метою підвищення ефективності управління грошовими коштами на рахунках в банках ТОВ «Крона» необхідно:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових коштів як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових коштів на рахунках в банках та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;
- визначати грошові кошти на рахунках в банках в обліковій інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методика аналізу грошових коштів на рахунках в банках.

Реалізація вищенаведених дій дасть змогу удосконалити організацію та методика аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках, підвищити їх інформативність та прогнозувати їх наявність на підприємстві.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження з використанням науково-теоретичних джерел, законодавчих нормативних документів та практичних даних обліку, аналізу і внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках можна зробити такі висновки:

1. Функціонування економіки важко уявити без системи розрахунків між суб'єктами господарської діяльності, забезпечення надійності та своєчасності платежів, першочергове місце в яких займають безготівкові розрахунки. Правильна побудова обліку безготівкових розрахунків дає змогу забезпечити інформацію про їх наявність, цілеспрямоване використання та контроль за збереженням грошових коштів.

2. Безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів

3. В Україні діють такі форми безготівкових розрахунків: акредитив; інкасо; вексель; платіжна вимога; платіжне доручення; платіжна вимога-доручення; меморіальний ордер; інші форми розрахунків із використанням чеків та інших розрахункових документів на документальних носіях і в електронному вигляді.

4. Для зберігання грошових коштів і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог ТОВ «Крона» має відкритий поточний рахунок у АТ «Райффайзен Банк Аваль». У ТОВ «Крона» крім поточного рахунку є ще відкритий бюджетний рахунок у АТ «Таскомбанк» для відшкодування сум ПДВ.

5. Облік грошових коштів на рахунках в банку у ТОВ «Крона» ведеться на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банках», записи по якому здійснюються на підставі виписок банку з доданими до них розрахунково-грошовими документами, за якими було отримано або сплачено грошові кошти.

По дебету рахунку 31 «Рахунки в банку» відображається надходження грошових коштів, а по кредиту – їх використання. Він є активним, балансовим та має такі субрахунки: 311 «Поточні рахунки в національній валюті»; 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»; 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»; 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»; 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»; 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

ТОВ «Крона» використовує лише субрахунки 311 «Поточні рахунки в національній валюті» і 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», які призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів на поточному та інших рахунках в банках у національній валюті.

6. У ТОВ «Крона» аналітичний облік на рахунку 31 «Рахунки в банках» здійснюється за виписками банку, і лише за наявності на підприємстві розрахункових субрахунків відкривають окремі аналітичні рахунки для обліку відповідних. Виписка банку змінює реєстр аналітичного обліку по рахунку, а тому обов'язково має містити дату, номер документа, короткий зміст операцій і суми записів на дебеті і кредиті, а також залишки коштів на початок і кінець періоду.

7. Синтетичний облік по рахунку 31 «Рахунки в банку» у ТОВ «Крона» ведеться в журналі-ордері 1 с.-г. та відомості № 1.2 с.-г. Записи в них здійснюються на підставі первинних та зведених документів. Також інформація про стан та рух коштів на поточних рахунках у банку підприємства відображається в оборотно-сальдових відомостях та Головній книзі. Формами фінансової звітності є Баланс (форма № 1) та Звіт про рух грошових коштів (форма № 3).

8. З метою вдосконалення організації обліку грошових коштів на рахунках в банках пропонуємо ТОВ «Крона» впровадити в дію систему «Клієнт-Банк», яка буде не тільки дуже зручна при роботі з банком, але і послужить відмінною основою для ухвалення оперативних рішень, викличе зацікавленість у клієнтів, яким необхідно оперативно зараховувати – перераховувати кошти. Одна з

найбільших переваг системи «Клієнт-Банк» - економія часу. Для удосконалення методики облікового відображення розрахунків з банківськими платіжними картками вважаємо також за доцільне ввести субрахунок до рахунку 31: 317 «Грошові кошти на карткових рахунках».

9. Забезпечення ефективного функціонування ТОВ «Крона» потребує економічно грамотного управління його діяльністю, яке багато в чому визначається умінням аналізувати. Аналіз грошових коштів на рахунках в банках допоможе об'єктивно оцінити надходження та вибуття грошових коштів підприємства, можливості його внутрішнього самофінансування, перспективну платоспроможність і ступінь ризику укладення договорів, контрактів та угод.

10. Майже всю частку у залишках грошових коштів та їх еквівалентів у ТОВ «Крона» становлять гроші на поточному рахунку в банку (у 2017 р. – 71,6 %, у 2018 р. – 91,1 %, а у 2019 р. – 80,1 %), а незначну частку – кошти на інших рахунках в банку (у 2017 р. – 28,4 %, у 2018 р. – 8,9 %, а у 2019 р. – 19,9 %). У 2019 році відносно 2017 р. кошти на поточному рахунку збільшилися на 172,9 тис. грн, а відносно 2018 р. зменшилися на 548,9 тис. гривень. Отже, сума грошових коштів і їх еквівалентів у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшилась на 194,3 тис. грн, а відповідно до 2018 р. зменшилась на 554,8 тис. гривень.

У ТОВ «Крона» не спостерігається певної тенденції зміни залишків грошових коштів як на поточному рахунку в банку, так і на інших рахунках в банку. Адже, у 2018 році спостерігається збільшення коштів як на поточному рахунку в банку, так і на інших рахунках в банку, а у 2019 році – зменшення.

Для забезпечення ефективної діяльності ТОВ «Крона» необхідно здійснювати оцінку своєї ліквідності і платоспроможності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «Крона» показав, що у 2017 році підприємство 2 % поточних зобов'язань може погасити негайно за рахунок найліквідніших активів (наявних грошових коштів), у 2018 році цей показник зріс до 8 % і у 2019 р. зменшився знову до 2%. У ТОВ «Крона» протягом 2017-2018 рр. коефіцієнт швидкої ліквідності був достатнім, а у 2019 р. був нижчим за

нормативне значення і мав тенденцію до зниження, що є негативно. Коефіцієнт загальної ліквідності протягом аналізованого періоду на досліджуваному підприємстві зменшився на 0,51 і у 2019 році становив 1,87. Можна зробити висновок про те, що дане підприємство володіє незначним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам.

Отже, зробивши аналіз ліквідності ТОВ «Крона», можна сказати, що підприємство у 2019 році не є абсолютно ліквідним, тобто воно не спроможне швидко реалізовувати активи й одержувати гроші для оплати зобов'язань.

11. Використання результатів аналізу – важливий етап завершення аналітичної роботи, що зводиться до використання розроблених у процесі аналізу конкретних пропозицій до усунення виявлених недоліків, раціонального використання коштів, удосконалення діяльності підприємства. За наслідками аналізу складається наказ за підписом керівника ТОВ «Крона». Він є обов'язковим для всіх працівників підприємства, і за його виконанням встановлюється дійовий і повсякденний контроль, що забезпечить ефективне функціонування господарюючих суб'єктів.

12. В сучасних умовах методика аналізу грошових коштів на рахунках в банках потребує уточнення, доповнення та інтерпретації з урахуванням трансформаційних процесів економіки країни та впливу факторів зовнішнього середовища. Подальшого вивчення потребує комплекс питань, пов'язаних з визначенням впливу якості інформаційного забезпечення на ефективність аналізу господарської діяльності, обґрунтованість прийняття управлінських рішень та пошук внутрішніх джерел економічного зростання підприємства. Таким чином можна сформулювати потужну аналітичну основу для прийняття управлінських рішень у сфері грошових коштів на рахунках в банках.

13. З метою досягнення законності, економічної доцільності та достовірності банківських документів керівництвом ТОВ «Крона» організовується внутрішньогосподарський контроль операцій на рахунках в банках, який сприяє виявленню помилок та порушень на етапі, коли виправити їх ще можна, при цьому не зазнавши серйозних наслідків. Підсумковим

документом, де узагальнюються результати перевірки виробничої та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Крона», є висновок (акт).

14. Удосконалення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на рахунках в банках може бути забезпечено за рахунок:

- оперативного застосування методів контролю грошових коштів на рахунках в банках;
- забезпечення не тільки зворотного, а й прямого зв'язку між структурними підрозділами, керованою і керівною системами;
- покращення якості законодавчого процесу, мета якого – розвиток методологічної бази, механізму формування та функціонування системи господарського контролю.

Отже, при ефективній взаємодії всіх елементів організації внутрішнього контролю він досягне своєї головної мети – забезпечення достовірності даних у процесі бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках в банках, повноту і своєчасність відображення господарських операцій в облікових регістрах та правильність ведення обліку відповідно до прийнятої облікової політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М.І., Стемковська І.В. Організаційні засади внутрішньогосподарського контролю операцій на рахунках в банках. *Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації*: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, 12-13 листопада 2020 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. С. 189-193.
2. Антонюк П. П., Марченко Ю. А. Класифікація інструментів безготівкових розрахунків в Україні згідно норм чинного законодавства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 12(2). С. 8-11.
3. Артюх І. С. Значення та аналіз грошових коштів в умовах ринкової економіки : підручник. Київ: Знання, 2007. 403 с.
4. Базась М. Ф., Базась Е. Ф., Матюха М. М. Основи бухгалтерського (фінансового) та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку. Київ, 2016. 182 с.
5. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
6. Бондаренко Н. М., Таран В. В. Організація обліку і контролю грошових коштів. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 17. С. 229-234.
7. Борисов А. Б. Великий економічний словник : підручник. М.: Книжковий світ, 2003. 895 с.
8. Бунда О. М., Оляніна А. В. Аудит безготівкових розрахунків підприємств у сфері спорту. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. № 22. С. 94-101.
9. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Вид. 2-е, доп. і перероб. Житомир, ЖІТІ, 2011. 640 с.

10. Вейкрута Л. Аналіз рівномірності, синхроності, та збалансованості грошових потоків : підручник. Київ: Знання, 2001. 289 с.
11. Гладких Д. М. Проблеми та напрями активізації безготівкових розрахунків у контексті розбудови цифрової економіки в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2018. № 3-4. С. 108-119.
12. Головка В. І. Економічний аналіз грошових потоків у підвищенні ефективності використання фінансових ресурсів підприємства : підручник. Київ: КНЕУ, 2014. 366 с.
13. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Використання результатів аналізу грошових коштів та потоків підприємства в управлінні та шляхи його оптимізації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 3(2). С. 35-37.
14. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Методика, прийоми та організація аналізу грошових коштів та потоків підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 4(2). С. 16-18.
15. Губарик О. М., Приходько І. С. Інтерпретація поняття «грошові кошти та їх еквіваленти» за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 20. С. 950-953.
16. Дянів Р. П. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера : підручник. Київ, 2002. 704 с.
17. Євдокімова М. О. Стан готівкового грошового обігу та безготівкових розрахунків в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2018. Т. 23, Вип. 1. С. 98-103.
18. Жалко О. В. Грошові потоки в оцінці інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2015. №3. С. 3 – 4.
19. Завадський Й. С., Осовська Г. В., Юшкевич О. О. Словник економічних термінів : Менеджмент. Маркетинг, підприємництво. Житомир: ЖІТІ, 1999. 444 с.

20. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. 2-ге видання, виправлене та доповнене : підручник. Львів: Видавництво «Центр Європи», 2005. 576 с.
21. Золотогоров В. Г. Энциклопедический словарь по экономике: підручник. Польша, 1997. 571 с.
22. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затверджена постановою Правління Національного банку України № 22 від 21.01.2004 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
23. Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті», затверджена постановою Правління національного банку України № 492 від 12.11.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
24. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз : підручник. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2015. 487 с.
25. Кірейцев Г. Г. Бухгалтерський облік на рахунках в банках. *Облік і фінанси АПК*. 2014. № 14. С. 33–38.
26. Князева О. А., Осеньчук Н. І. Тенденції та перспективи розвитку безготівкових платежів в Україні. *Молодий вчений*. 2017. №6. С. 438-442.
27. Коблянська О. І., Коблянська Г. Ю., Бабенко О. С. Облік і аудит операцій на поточному рахунку. *Modern economics*. 2018. № 7. С. 77-84.
28. Косенко Т. Г. Удосконалення безготівкових розрахунків у господарській діяльності підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 12(2). С. 77-79.
29. Костюнік О. В., Побережна В. В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 51-55.
30. Лебедик Г. В., Максютенко Н. О., Яценко В. В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 22. С. 166-171.

31. Лесик І. О., Колеснікова О. М. Особливості ведення операцій на рахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті». *Молодий вчений*. 2017. № 9. С. 532-537.
32. Матвеев В. В., Гайдаржийська О. М., Задорожна А. В. Дослідження теоретичних аспектів організації та здійснення безготівкових розрахунків. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 15. С. 863-866.
33. Меліхова Т. О., Верьовкіна А. С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 24-29.
34. Мельничук Г. С. Теоретичні аспекти проведення аналізу грошових потоків підприємства. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 222-236.
35. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Міністерством фінансів України 07.02.2013 р. №73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
36. Осадча Г. Г., Овсяк А. М. Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху грошових коштів підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 13(2). С. 61-64.
37. Партин Г. О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств : підручник. Київ: Знання, 2006. 379 с.
38. Пархоменко О. П., Закревська О. Ю. Бухгалтерський і податковий облік на рахунках в банках. *Вчені записки університету «КРОК». Серія : Економіка*. 2016. Вип. 41. С. 54-83.
39. Пиріг С. О., Ніколаєва А. М., Олександренко І. В. Безготівкові розрахунки: показник економічного зростання країни. *Економічний форум*. 2019. №1. С. 151-158.
40. Піхняк Т. А., Кобилецька М. А. Економічна сутність безготівкових розрахунків. *Молодий вчений*. 2014. № 6(2). С. 13-15.

41. Руденко З. М. Сучасний стан та перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2017. Вип. 13(1). С. 16-24.

42. Савлук М.І. Гроші і кредит: 6-те вид., перероб. і доп. : підручник. Київ: КНЕУ, 2011. 589 с.

43. Самородова Н. М. Грошові потоки як один з основних елементів дослідження в системі аналізу та управління підприємством. *Все про бухгалтерський облік*. 2012. № 4. С. 1-7.

44. Свиноус І. В., Гаврик О. Ю., Ткаченко К. В., Микитюк Д. М., Семисал А. В. Сучасний стан та проблеми впровадження цифрових технологій в практику діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №15-16. С. 35-39.

45. Скоп Х. І. Підходи до бухгалтерського обліку валютних коштів на розподільчому рахунку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 22. С. 985-989.

46. Сухарський В. С. Економічний словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 328 с.

47. Українська Л. О. Безготівкові операції як ключовий елемент сучасної грошової системи України. *Інноваційна економіка*. 2016. № 7-8. С. 137-140.

48. Устахов П. П. Особливості обліку грошових коштів на рахунках в банках. *Бухгалтерський облік*. 2015. № 7. С. 24.

49. Фаюра Н. Д., Боднар Н. А. Стан та вдосконалення системи безготівкових розрахунків в Україні. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 2(1). С. 368-373.

50. Хричікова М. О. Теоретичні аспекти обліку грошових коштів на рахунках в банківських установах. *Управління розвитком*. 2016. № 9. С. 56-79.

51. Циган Р. М. Чинники удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства: макроекономічний аспект. *Облік і фінанси*. 2018. № 3. С. 83-97.

52. Чебанова Н. В., Василенко Ю. А. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посібник. Київ: Академія. 2016. 672 с.
53. Чуприна Л. В., Харіна Ю. В. Безготівкові розрахунки в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 4(2). С. 4-6.
54. Шамрай Ю. О. Особливості організації обліку за формами безготівкових розрахунків. *Управління розвитком*. 2014. № 15. С. 159-161.
55. Шевчук Л. І. Етапи аналізу грошових коштів і грошових потоків. *Все про бухгалтерський облік*. 2017. №4. С. 16-17.
56. Шик Л. М. Проблеми управління грошовими потоками підприємства з метою забезпечення його платоспроможності. *Все про бухгалтерський облік*. 2017. №2. С. 3-5.
57. Ши́ра Т. Б. Формування та розвиток внутрішньогосподарського контролю в системі корпоративної безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 84-88.
58. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2017. 368 с.
59. Шпак В. А. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2016. 457 с.
60. Шпанковська Н. Г., Білова О. С. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посібник. Дніпропетровськ : Знання. 2016. 154 с.
61. Шубіна С. В., Піскунов Р. О., Любимова С. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. *Вісник Університету банківської справи*. 2017. № 3. С. 89-94.
62. Щетинін А. І. Гроші та кредит : підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 432 с.
63. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2017. № 7. С. 17-21.

ДОДАТКИ